٦٨٣

هفته نامه

بجز اصلاح اراده دیگری ندارم سوره هود ۸۸

اصلاح ملی

سیاسي، ټولنیزه او فرهنګي اوونیزه

٢٦مه ګڼه، د ١٣٩٦ لمریز کال د میزان ١٥مه د ١٤٣٩ هـ ق د محرم ١٧مه د ٢٠١٧م د ١اکتوبر ٧مه نېټه

نشست کابل

مانند نشست‌های قبلی

نمایشی خواهد بود؟

انسان څوک دی؟

وضعیت افغانستان

در سه سال حکومت وحدت ملی

آیا د حج ثواب غواړئ؟

په اسلام کې هر عبادت ځانګړی مقام او ځای لري یو شمېر عبادتونه داسې دي چې ځینې کسان یې کولی شي او ځینې یې له کولو څخه محروم وي لکه حج، هغه چاته چې الله تعالی مال ورکړي او پیسې ولري کولی شي دغه ستره فریضه اداء کړي او د روایتونو پر اساس چې د قبول شوي حج ثواب داسې انسان له ګناه څخه پاکوي لکه له مور څخه چې نوی زېږېدلی وي، نو ددې ستر اجر او ثواب د ترلاسه کولو لپاره یو شمېر هڅو او کوښښنو ته اړتیا ده، چې پر چا د الله تعالی فضل وشي نو کولی شي له دې ستر او عظیم عبادت څخه ګټه واخلي او د الله تعالی د رضا کولو لپاره دغه فریضه اداء کړي.

له همدې املـه الله تعالی یو شمېر نور عبادتونه هم انسانانو ته ور ښودلي دي، چې د هغو عبادتونو چې وسه یې ورته نه رسي ثواب یې ترلاسه کړي او د زړه تسل یې پرې وشي. چې یو شمېر یې په لاندې ډول دي:

۱. په جومات کې د سهار له لمانځه وروسته تر لمر ختلو پورې پاتې کېدل او بیا دوه رکعته نفل کول.

ترمذي له انس ابن مالک رضی الله عنه څخه روایت کړی دی، چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي خوک چې د سهار لمونځ په جماعت سره اداء کړي او بیا په جومات کې تر هغو کښي چې لمر را وخیژي او بیا دوه رکعته وکړي د هغه لپاره د حج او عمرې (په اندازه ثواب دی) پوره پوره پوره.

۲. د جماعت په لمانځه کې ګډون او نفل مونځ ته تګ

له ابي امامه رضي الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

خوک چې فرض مونځ ته جومات ته لاړ نو داسي دی لکه حج او خوک چې نفل مونځ ته جومات ته لاړ او د ابوداود په یو روایت کې راغلي دي یعنې د څابښت مونځ ته نو دومره ثواب دی لکه پوره عمره.

۳. د ماخستن او سهار لمونځ په جماعت سره اداء کول

د امام مسلم په یو حدیث کې راغلي دي: (آیا تاسو ته نه دی ګرځولی الله پاک د ماخستن لمونځ په جماعت سره اداء کول د حج سره برابر او د سهار لمونځ د عمرې سره برابر).

۴. په جوماتونو کې د علم په مجالسو کې ګډون

طبراني او حاکم د ابي امامه رضي الله عنه څخه روایت کړی دی، چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: (خوک چې جومات ته په دې اراده لاړ چې د خیر خبره زده کړي او یایي چاته ور وښیي نو د هغه لپاره د پوره حج چې هر څه یې تمام کړي وي په اندازه اجر دی).

۵. په روژه کې عمره

امام مسلم له عبدالله ابن عباس رضی الله عنهما څخه روایت کوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: (په روژه کې عمره له حج سره برابره او یا هم له هغه حج چې له ماسره یې اداء کړي).

٦. له مور او پلار سره نیکي

ابو یعلی یو حدیث روایت کوي چې یو شخص رسول الله صلی الله علیه وسلم ته راغی او ورته یې وویل چې زما جهاد ته زړه کښړي چې لاړ شم خو وسه مي نه رسېږي هغه ورته وفرمایل: آیا له مور او پلار څخه دې کوم یو ژوندی دی؟ هغه ورته وویل هو مور مې ژوندی ده، نو رسول الله صلی الله علیه و سلم ورته وفرمایل، الله تعال سره په داسې حال کې مخ شه چې له هغې سره دې نیکي کړي وي نو که دې دا کار(له مور سره نیکي) وکړه نو حاجي یې، عمره کوونکی او هم مجاهد یې.

اصلاح ملی را از اینجا بدست آورید:

کابل: تایمنی، چهارراهی حاجی محمد داد، سرک ۴، دفترمرکزی جمعیت اصلاح . موبایل: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

کابل: کوته سنگی، سرک سیلو، بلاک های شاداب ظفر، انتشارات اصلاح افکار. موبایل: ۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲

کابل: شهرنو، چهارراهی انصاری، کتاب فروشی رسالت. تیلفون : ۰۴۰۲۲۰۳۳۵۹

کابل: انتشارات مستقبل مقابل بلاک های شاداب ظفر

کابل: کمپیوتر فروشی اکاموي جاده نادر بشتون، مارکت الله نظر، منزل ۲ دوکان ۲۳ ، موبایل ۰۷۹۹۳۹۰۸۱۹

کابل: ده افغانان، کتاب فروشی بیهقی

کابل: انتشارات بنیاد علمی و فرهنگی مسجد جامع پل خشتی موبایلها: ۰۷۹۹۰۱۱۱۱۱ / ۰۷۵۲۲۲۲۲۲۲

ننگرهار: جلال آباد، چهل متره سړک، د سید اکرام دوکانونه، د ماشومانو زوړ مسجس ته څېرمه د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. ټیلفون:۰۷۰۰۶۳۲۴۸۰

ننگرهار: جلال آباد: اسحاقزی مارکیټ، لاندې منزل، اصلاح افکار. ټیلیفون:۰۷۹۳۷۷۸۸۸۱

کندهار: نوی بنار، د هرات سړک، د سرې جامع غرب طرف ته سوري مېنه د امام ابوحنیفه (رح) تعلیمي او کلتوري مرکز د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. ټیلفون: ۰۷۰۵۲۳۰۵۸۳

لغمان: مهترلام بنار، حمزه مارکیټ. ټیلیفون: ۰۷۷۵۶۷۶۰۹۹

هرات: سرک باغ آزادی، ابتدای جاده محبس ابن سینا۱ انجمن اخلاق و معرفت . موبایل:۰۷۸۵۲۶۳۷۷۳ - ۰۴۰۲۳۷۰۱۲

بلخ: گذر استالفی ها، عقب لیسهٔ خانه نور، دفترساحوی جمعیت اصلاح. موبایل: ۰۷۸۸۸۰۴۰۵۵

کندز: شهرکندز، جاده ولایت، کوچه حاجی میری، پوهنتون سلام. ۰۷۸۷۷۰۳۷۲۴

بغلان: پلخمری، مارکیت اتفاق کتاب و قرطاسیه فروشی رسالت موبایلها: ۰۷۷۷۴۷۶۴۶۹ / ۰۷۰۰۵۸۹۸۵۷

لوگر: محمد آغه، واغجان بازار، پهلوی کلینیک حسین خیل . موبایل: ۰۷۷۵۴۳۸۷۶

لوگر: مرکز ، مدینه مارکیت سرک مسجد جامع ، کتاب فروشی سادات،سید عبدالحمید هاشمی.موبایل: ۰۷۰۰۴۴۹۸۸۱

پکتیا:دګردیزبنار، مرکزی چوک ، دنی نمایندګی . وحیدالله:۰۷۷۹۲۱۳۸۲۲

خوست : افغان ټاور شاته، خوست مرکزي طبي لابراتوار دوهم پوړ د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر:۰۷۹۹۱۷۴۵۴۶ / ۰۷۷۷۱۷۴۵۴۶

تخار: آموزشگاه علمی رسالت- واقع چهار راهی تیل فروشی- تیل فروشی سابقه. ۰۷۷۹۶۳۴۱۹۲

بدخشان: فیض آباد: ۰۷۰۷۸۳۱۳۶۴ / ۰۷۷۵۲۷۰۵۰۸

زابل: قلات، عمومی جاده، د تجارانو کوڅه د غوثي رهنمای معاملات ترخنگ، شمېره: ۰۷۷۳۵۸۰۲۰۹ / ۰۷۰۶۵۲۷۱۸۶

فراه: ناحیه سوم، مقابل مسجد جامع قاضی، مرکز علمی و فرهنگی توحید. موبایل: ۰۷۹۹۸۴۳۶۱۱

نیمروز: شهر زرنج، کوچهٔ افغانستان بانک، جنب ریاست زراعت، دفتر جمعیت اصلاح: ۰۷۹۶۳۰۹۱۴۰

قیمت یک شماره ۱۰ افغانی

سرمقاله

نشست کابل

مانند نشست‌های قبلی نمایشی خواهد بود؟

نشست دو روزه‌ی نماینده‌گان کشورها و سازمان‌های بین المللی با حضور بیش از ۵۰ کشور و سازمان بین المللی، روز چهار شنبه‌ی هفته‌ی گذشته (۱۲ میزان سال جاری) برای دو روز در کابل برگزار شد. این نشست که سومین نشست این کشورها و سازمان‌ها در پیوند به بررسی کمک‌ها به افغانستان خوانده شده است، به لحاظ هدف رابطه‌ی محکمی با نشستی سال پار در بروکسیل داشته و منظور از آن، بررسی از اجرای تعهدات پارینه‌ی دولت افغانستان در کنفرانس بروکسیل عنوان شده است.

این دست کنفرانس‌ها که تازه‌گی هم ندارد، هر ازگاهی یا سال یکبار و هر چند سال یکبار در رابطه به چگونگی گسیل کمک‌ها و شرایط آن به افغانستان در اینجا و آنجا راه اندازی می‌شود و کشورها و سازمان‌های مختلف وعده‌های بلند و بالایی درین مورد به افغانستان می سپارند؛ هرچند غالب این کمک‌ها به‌گونه‌ی مشروط و منوط به اجرای یک‌سری از تعهدات از جانب دولت افغانستان و زعما و مدیران حکومت و سیاست درین کشور صورت می‌گیرد؛ اما با آن‌هم از نحوه‌ی انتقال این کمک‌ها و مصارف و هزینه سازی آن مطابق به نیاز مردم درین کشور معمایی است که تا حال پاسخ واضحی نه‌یافته است.

در شانزده سال گذشته، میزان بالای ازین دست کمک‌های با عوض و بلاعوض را تا مرز یکصد ملیارد دالر و حتا بیشتر از آن مردم افغانستان از طریق رسانه‌ها و از خلال همین گونه کنفرانس‌ها شاهد بودند و لاف و پتاق‌های که قبل و بعد از هر کنفرانسی از جانب مدیران حکومتی در افغانستان به خورد مردم بیچاره و پریشان این کشور داده می‌شد، بهشت‌های رؤیایی از برکت این کمک‌ها در اذهان مردم شکل می‌گرفت؛ اما اینکه در عمل این کمک‌ها به کجا سوق می‌شد و چگونه و درچه زمینه‌ی به مصرف می‌رسید، هنوز سرنوشت‌اش معلوم نیست.

جمعی ازین کمک‌ها تا توانستند، کاخ و کاشانه ساختند و سرمایه اندوختند و جمعی هم به امید آن امروز نان در سفره‌ی شان به یکی ازآرمان‌های برتر تبدیل شده است. کمک و همکاری و وعده و پرداختی که از سوی هردو جانب معامله (نماینده‌گان کشورها و سازمان‌های کمک کننده و متصدیان کشور بیچاره‌ی ما که گیرنده‌گان کمک اند) بدون حساب و کتاب و بدور از ذره بین محاسبه نیست و نابود شده و از مجموع آن شاید در حدود کمتر از ۱۰ درصدش درین خراب آبادی بنام افغانستان به مصرف رسیده باشد.

آنچه که از بگروند این نوع نشست‌ها و همایش‌های بزرگ بر می‌آید، جدا از اینکه بحث کمک‌ها و پرداخت‌های ظاهراً مددگرانه‌ی کشورها در میان است، پروژه‌ها و برنامه‌های بزرگ دیگری که حد اقل بتواند پینه و پاشنه‌ای در کنار سیاست‌های داخلی افغانستان بیفزاید و سران این کشور را وادارد تا در همان خط فرضی کشورها سیاست‌هایش را استقامت دهد، نیز وجود دارد.

چنانچه در کنفرانسی که همین دو روز قبل تدویر یافت، بر توانمند سازی اقتصادی زنان و حضور گسترده‌ی آنان در بازار اقتصاد و سیاست متمرکز بود و محور بحث غالب سخنرانان این نشست را همین مسئله تشکیل می‌داد؛ اینکه در پیوند به تعهدات و همکاری‌های گذشته چه اجراآتی صورت گرفت و چه نتایجی از آن همه تعهدات بدست آمد، زیر سایه‌ی همین برنامه‌ها و ساز و کارهای هدفمند بیرون خواهد آمد، سال‌های دیگری نیاز است، تا آب به آب‌خانه نشیند و حقیقت واضح و مبرهن گردد.

زیرا آنچه در ظاهر امر پس از هر تعهدی دیده شده است، تعهد شکنی است و فساد، بی عدالتی است و نفاق، همدیگر ستیزی است و خویش‌خوری و ده‌ها و صدها انگیزه‌ی دیگری که هم فرصت‌ها را سوخت و هم امکان آبادانی و عمران و توسعه را ازین ملت گرفت.

به همه حال، بازهم با در نظر داشت اینکه نتایج مطلوب و چشم‌گیری از نشست‌ها و وعده‌های مشابه در گذشته لمس نشده و مهمترین چیزی را که این ملت شاهد بوده است، حیف و میل نه تنها کمک‌ها که حتا به هدر دادن بهترین فرصت‌ها و بیشترین سرمایه‌ها توسط زمامداران و سیاست‌گزاران درین سرزمین بوده؛ ما آرزوی بیداری، خدمت‌گزاری و ملت پروری و اتکا به حق و حقیقت را برای زمامداران و سران حکومت وحدت ملی داریم.

جمعیت اصلاح افغانستان

بخش فرهنگی و نشرات

هفته نامه اونیزه اصلاح ملی

داسلام داصیل فهم منبر

Email:eslahmilli@gmail.com

مدیر مسؤول

محمد شعیب قریشی

اعضای هیأت تحریر:

نقیب الله حمید
سردارمحمد دیندارخیل
رحیم الله حریفال
عزیزاحمد حنیف
وحید الله مصلح
عبدالوهاب هائد

شماره مسؤول توزیع: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان نوی کابل بانک
A/c No: 1001202080036 (Afghani)

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان نوی کابل بانک
A/c No: 1001201080036 (Dollar)

خواله

عبدالفتاح جواد

انسان څوک دی؟

قرآن کریم په خپله دغه پوښتنه ځواب کړې ده، په ګڼو آیتونو کې دغه موضوع روښانه شوې ده، چې انسان په زمکه کې خلیفه دی د بقرې سورت په ۳۰ آیت کې فرمایي: (هغه وخت یاد کړه چې ستا رب ملایکو ته وویل: زه په زمکه کې خلیفه پیدا کوم، هغوی ځواب کې ورته وویل: ایا داسې څوک پیدا کوې چې په زمکه کې به فساد کوي او وینې به تویې کړي، حال دا چې مونږ ستا ستاینه کوو او پاکي دې بیانوو، الله تعالی ورته وویل: زه په هغه څه پوه یم چې تاسې وربانديې نه پوهېږئ.

مفسرین د انسان د خلافت د ماهیت پر سر بیلابیل نظرونه لري، ځینې وایي چې دوی د خپل جنس (هغه انسانان چې وړاندې په زمکه کې میشت ؤ او فساد یې کړی دی) خلیفه ګان دي، نو دلته د خلافت ماهیت د خپل پخواني جنس خلافت دی، اما ځینې بیا په‌دې اند دي چې انسان د خپل جنس نه نه، بلکې د الله تعالی خلیفه دی او الله متعال انسانانو ته په زمکه کې سلطه او واک ورکړی دی، څو د الله تعالی سنن په پښو ودروي، د هغه د خلقت عجایب او اسرار څرګند کړي او د حاکمیت نوښتونه یې وځلوي او د احکامو ګټې یې روښانه کړي.

د انسان خلافت په یو شمیر قیوداتو مقید دی، الله تعالی چې کله په زمکه کې میشت کړ، نو دا یې پرې فرض او لازمه کړه چې د هغه به مني، له څه نه یې چې منع کوي، نه به یې کوي، له هغه پرته د بل چا بندګي به نه کوي، له ده پرته بل چا نه به وبره نه‌لري، د شیطان له فتنو نه به ځان ژغوري او په تقوا به سمبالېږي، په‌دې یې هم پوهه کړل، چې څوک د هغه هدایت (کتاب او پیغمبر)، چې الله تعالی یې ورته لیږي، په رښا کې ژوند وکړي، نو نجات به مومي او څوک چې له هغه نه انکار او ډډه کوي، هغه نه مني، هغه دروغ بولي، نو هغه لارورکی او ګمراه دی او په تاوان کې دی.(المال والحکم فی الاسلام ـ ۱۷-۱۸ صفحات)

الله تعالی ورته وفرمایل: [قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ* وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ]

ژباړه: (مونږ ورته وویل: ټول زمکې ته ښکته شئ، تاسې ته به خامخا زمونږ لخوا لارښود راځي، نو که چا ترې پیروي وکړه، نو به پرې ویره وي او نه به کله هم غمجن شي، څوک چې له دغه هدایت نه انکار وکړي، او زمونږ آیتونه دروغ وګڼي، نو هغوی د اور ملګري دي، همیشه به پکې پراته وي). سورت بقره ۳۸ـ۳۹ آیتونه.

نو د دغو او دې ته ورته نورو آیتونو مدلول دا دی چې انسان ته د خپل خالق او مالک له لوري هدایت، رښا، لارښوونه او د ژوند ټګلاره (د پیغمبر او آسماني کتاب) په ښه رالېږل شوې او هغه مکلف دی چې په دغه هدایت باندې د ایمان درلودلو ترڅنګ عمل وکړي او مخالفت یې ونه کړي، چې په دنیا او آخرت کې به زیانمن شي.

انسان څه مکلفیت لري؟

کله چې دا خبره ثابته شوه چې انسان پر زمکه کې د الله (جل جلاله) خلیفه دی، نو دا پوښتنه پیدا کېږي، چې د ده مکلفیت او دنده څه ده؟ څه به کوي؟ نو په‌دې اړه الله تعالی په خپل کتاب کې خبره واضح کړې ده، تر هرڅه دمخه خو یې انسان ته دا کرښه را کښلې ده چې د الله (جل جلاله)

به منـي او لـه هـر ډول قيـد او شرط پرتـه بـه هغـه تـه تسـليمېږي، د هغـه عبـادت بـه کـوي، بـل څوک بـه ورسره شريـک نـه نيسي، الله جـل جلالـه فرمايـي: [أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يا بَنِـي آدَمَ أَنْ لا تَعْبُـدُوا الشَّـيْطانَ إِنَّـهُ لَكُـمْ عَـدُوٌّ مُبِـينٌ * وَأَنِ اعْبُـدُونِي هـذا صِراطٌ مُسْـتَقِيمٌ]. (سـورت يـس ٦٠-٦١)

ژبـاړه: (اې د آدم زويـه، تاسـې نـه مـې وعـده نـه وه اخيسـتې ، جـې د شـيطان عبـادت او پيـروي بـه نـه کـوې، ځکـه چـې هغـه مـو ښکاره دښمن دی، او زمـا عبـادت بـه کـوئ، دغـه نيغـه او سـمه لاره ده).

دغـه راز پـه سـورت حـج ۴۱ آيـت کـې د انسـانانو (خليفـه) مسـؤوليتونه بيـان شـوي دي، فرمايـي: [الَّذِيـنَ إِن مَّكَّنَّاهُـمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُـوا الصَّـلَاةَ وَآتَـوُا الـزَّكَاةَ وَأَمَـرُوا بِالْمَعْـرُوفِ وَنَهَـوْا عَـنِ الْمُنكَـرِ وَلِلَّـهِ عَاقِبَـةُ الْأُمُـورِ].

ژبـاړه: (کلـه چـې پـه زمکـه کـې واک ورکـول شـي، نـو دوی لمونځونـه دروي، زکاتونـه ورکـوي، پـه نيکـو امـر کـوي او لـه بـدو نـه منـع کـوي او الله تـه د ټولـو چـارو انجـام دی).

نـو انسـانان پـه واک چلولـو کـې د الله تعالـی ځـای ناسـتي او خليفـه ګان دي، دوی چـې پـه واکمنـۍ کـې هغـه اصـول او ضوابـط پـه پـام کـې نيسي چـې الله تعالـی ورتـه وضـع کـړي دي، نـو د انسـان او بـشر پـه توګـه بـه هـم د الله تعالـی د هدايـت منلـو او اطاعـت کولـو تـه پابنـد وي، کلـه بـه هـم او د ژونـد پـه يـوه شـيبه او اړخ کـې بـه ځـان سريلـه او خپلـسری نـه ګڼـي، بلکـې الهـي قانـون تـه بـه تابـع وي.

هدايت جزئي دی او که شمولي؟

دا خـبره خـو واضحـه شـوه، چـې انسـانان مکلـف دي خپـل ژونـد د هغـه هدايـت او لارښـوود پـه رڼـا کـې برابـر کـړي، چـې الله (جـل جلالـه) ورتـه رالېږلـی دی او هغـه پـه هيـڅ صـورت خپلـسری نـه‌دی، نـو اوس پوښـتنه دا پيـدا کيـږي چـې دغـه هدايـت جـزئي بڼـه لـري او کـه شـمولي؟ معنـا دا چـې د انسـان د ژونـد يـوه برخـه يـې تنظيـم کـړي او لارښـوونې ورتـه لـري او کـه نـه د ټـول ژونـد لپـاره دی او د انسـاني ژونـد يـوه برخـه هـم تـرې مسـتثنا او بهـر نـه‌ده، د دغـې پوښـتنې اسـاس دا دی چـې يـو شـمير خلـک دغـه تصـور لـري، چـې الله تعالـی يـوازې د انسـان پـه فـردي ژونـد کـې تـصرف کـوي، يـوازې د انسـان او د الله تعالـی ترمينـځ روابـط يـې قانونمنـد او منظـم کـړي دي، يـوازې پـه هماغـه وړه دايـره کـې ورتـه امـر او نهـی لـري امـا پـه اجتماعـي ژونـد (لـه انسـانانو سره روابطـو او تعامـل) کـې يـې آزاد او خپلـسری پريښـی دی، پـه اجتماعـي ژونـد کـې انسـان مکلـف نـدی چـې د الله تعالـی ومنـي او لـه هغـه څخـه امـر او نهـی واخـلي، بلکـې خوښـمن دی چـې پـه خپلـه ځـان تـه قانـون جـوړوي او کـه د بـل چـا نـه يـې اخـلي.

انسـانان پـه واک چلولـو کـې د الله تعالـی ځـای ناسـتي او خليفه ګان دي، دوی چـې پـه واکمنـۍ کـې هغـه اصـول او ضوابـط پـه پـام کـې نيسي چـې الله تعالـی ورتـه وضـع کـړي دي، نـو د انسـان او بـشر پـه توګـه بـه هـم د الله تعالـی د هدايـت منلـو او اطاعـت کولـو تـه پابنـد وي، کلـه بـه هـم او د ژونـد پـه يـوه شـيبه او اړخ کـې بـه ځـان سريلـه او خپلـسری نـه ګڼـي، بلکـې الهـي قانـون تـه بـه تابـع وي.

پوښـتنه دا ده چـې دغـه نظـر لـه کـوم ځـای نـه را پيـدا شـو؟ اسـاس او بنسټ يـې څـه دی؟ د کـوم ضرورت او اړتيـا لـه مخـې مطـرح کيـږي؟ کـه د اسـلام لـه دايـرې نـه بهـر څـوک دغـه نظـر ولـري، خـو حـق يـې دی چـې د ټـول اسـلام نـه انـکار کـوي او کـه لـه ځينـې برخـو نـه، ځکـه چـې هغـه لـه اسـاس نـه اسـلام د بـشر د ژونـد قانـون نـه ګڼـي، امـا کـه دغـه نظـر لـه داسـې چـا سره وي چـې هغـه پـه اسـلام باانـدې د ايـمان دعـوه هـم ولـري، هغـه حـق هـم وګڼـي او يـو شـمير اوامـر يـې هـم ادا کـړي، نـو بيـا بايـد مونـږ تـه دليـل ووايـي، چـې د دغـه آيـت يـا حديـث پـر بنيـاد دغـه خـبره کـوم، مونـږ تـه بايـد واضحـه کـړي چـې الله تعالـی پـه دغـه آيـت کـې فرمايـلي دي چـې زمـا لخـوا چـې تاسـې تـه کـوم هدايـت (کتـاب او اسـتازی) راځـي هغـه بـه تاسـې تـه يـوازې د فـردي ژونـد پـه دايـره کـې لارښـوونې لـري او پـر نـور ژونـد مـو کار نلـري، هلتـه تاسـې پوهيـږئ او انتخـاب مـو! د رسـول الله صلـی الله عليـه وسـلم لـه لارښـوونو او د هغـه لـه چلنـد (عملـي اوتقريـري سـنتو) نـه بايـد مونـږ تـه دليـل راوړي چـې هغـه مبـارک دې ژونـد ويشـلی وي، د جومـات دننـه، د انسـان او الله تعالـی ترمينـځ اړيکـو کـې دې هغـه فعـال او متـصرف وي او د ژونـد پـه نـورو (سـياسي، اقتصـادي، فاميـلي، نظامـي او نـورو) برخـو او کړنـو کـې دې صحابـه او ملګـرو تـه ازادي ورکـړې وي، چـې د کـوم دين، قانـون او رواج لـه مخـې هغـه سـمبالولی شـي، ودې يـې کـړي او دی پکـې هيـڅ دخـل او کار نه‌لـري.

وضعیت افغانستان در سه سال حکومت وحدت ملی

مرکز مطالعات استراتژیک ومنطقوی

سه سال قبل از امروز در پی انتخابات نفس‌گیر و جنجالی، در سپتمبر ۲۰۱۴ جان کری وزیر خارجهٔ امریکا به افغانستان آمد و طی توافقنامهٔ سیاسی که به میانجیگری وی، میان اشرف غنی و داکتر عبدالله به امضاء رسید، اشرف غنی به حیث رئیس جمهور و داکتر عبدالله به حیث رییس اجرائیه اعلام گردیدند و بر تقسیم ۵۰-۵۰ قدرت توافق نمودند. به این ترتیب حکومت وحدت ملی ایجاد گردید و جنجال‌های انتخاباتی را خاتمه بخشید.

اینکه در طول سه سال عمر حکومت وحدت ملی وضعیت امنیتی، اقتصادی و سیاسی افغانستان چگونه بود؟ در این تحلیل به گونهٔ خلاصه مورد بررسی قرار گرفته است.

وضعیت امنیتی

پس از تشکیل حکومت وحدت ملی، با وجود اینکه وضعیت امنیتی در سرتاسر کشور وخیم بود، جغرافیای جنگ نیز از جنوب کشور به شمال کشور گسترش یافت و برخلاف گذشته، جنگ در ولایت‌های شمال کشور شدت یافت. علاوه بر سقوط چندین ولسوالی، شهر کندز نیز نخستین شهری بود که پس از سقوط رژیم طالبان، در زمان حکومت وحدت ملی، دو بار به دست طالبان سقوط کرد.

براساس گزارش «لانگ وار ژورنال» که در اکتوبر ۲۰۱۵م منتشر شد، در سال ۲۰۱۵م از جملهٔ ۳۹۸ ولسوالی در سرتاسر افغانستان ۳۱ ولسوالی تحت کنترول طالبان بوده و در ۳۶ ولسوالی دیگر نیز، طالبان اطراف ولسوالی‌ها را در کنترول خود داشتند. در سال ۲۰۱۶م نیز نظر به گزارش سیگار، ۳۳ ولسوالی در ۱۶ ولایت کشور تحت کنترول مخالفین مسلح دولت قرار داشت و در شمار زیادی دیگر جنگ‌های شدید جریان داشت. در این گزارش همچنان گفته شده بود که حدود ۶۳.۴ درصد خاک افغانستان تحت کنترول دولت افغانستان بود. به این ترتیب در سال ۲۰۱۶م تقریبا یک سوم خاک افغانستان تحت کنترول مخالفین مسلح دولت قرار داشت.

از سوی هم، در زمان حکومت وحدت ملی افزایش میزان تلفات افراد ملکی نگران کننده بود. چنانچه یوناما در گزارش خود در رابطه به تلفات ملکی گفته بود که از اول جنوری الی ۳۰ دسمبر ۲۰۱۵ میلادی ۱۱۰۰۲ فرد ملکی در رویدادهای جنگی کشته و زخمی شده بود که نسبت به سال‌های ۲۰۰۹ الی ۲۰۱۴م به بالاترین سطحش رسیده بود. در سال جاری نیز نظر به گزارش یوناما در شش ماه نخست سال ۲۰۱۷ میلادی، ۱۶۶۲ فرد ملکی افغان در درگیری‌های مسلحانه و حملات انفجاری جان باخته و ۳۵۸۱ تن دیگر زخم برداشته اند. این در حالی است که در شش ماه نخست سال ۲۰۱۶ میلادی، ۱۶۰۱ فرد ملکی در جریان درگیری‌های مسلحانه کشته و ۳۵۶۵ تن دیگر زخمی شده بودند.

علاوه بر بلند رفتن میزان تلفات افراد ملکی، تلفات نیروهای امنیتی نیز پس از ایجاد حکومت وحدت ملی افزایش یافته است. چنانچه در جریان سال ۲۰۱۵م نظر به گزارش سیگار، ۵۰۰۰ تن از نیروهای امنیتی در جنگ علیه مخالفین مسلح دولت کشته و ۱۵ هزار دیگر زخمی شدند. اما بربنیاد گزارش‌های دیگر سیگار، از اول ماه جنوری تا ۱۲ ماه نوامبر سال ۲۰۱۶ میلادی، ۶۷۸۵ تن از نیروهای امنیتی افغان کشته و ۱۱۷۷۷ تن دیگر آنها زخمی شده بودند. ولی این رقم در سال جاری میلادی بالا رفته است. گزارش اخیر سیگار می‌نگارد که تنها از اول جنوری الی هشتم ماه می سال ۲۰۱۷م ۲۵۳۱ سرباز افغان کشته و ۴۲۳۸ سرباز دیگر زخمی شده‌اند.

حملات مرگبار هوایی نیروهای خارجی نیز جان صدها تن از افراد ملکی و گاهی هم نیروهای نظامی را گرفت، در حالیکه حکومت وحدت ملی در برابر چنین رویدادها سکوت اختیار کرد.

از سوی هم در این مدت ظهور و گسترش گروه داعش یکی از چالش‌های دیگر بود که در مناطق شرقی کشور جنگ خونینی را در برابر حکومت و طالبان آغاز کرد. با وجود مبارزهٔ حکومت از یک‌سو و طالبان از سوی دیگر، داعش نه تنها سرکوب نشد، بلکه گسترش نفوذ در ولایات مختلف کشور را نیز داشت و حملات و انفجارهای خونین و مرگباری را انجام داد. هرچند در اوایل سال ۲۰۱۶ شاخهٔ داعش در افغانستان تا حدی تضعیف گردید، ولی حملات این گروه در جریان سال ۲۰۱۶ ثابت ساخت که این گروه هنوز هم تهدید جدی پنداشته می‌شود که خونین‌ترین حملهٔ آن، حمله بر تظاهرکنندگان جنبش روشنایی در دهمزنگ کابل در ۲۳ جون بود که در نتیجهٔ آن حدود ۴۰۰ تن کشته و زخمی شدند. در جریان سال ۲۰۱۷ نیز جنگجویان گروه داعش به حملات خویش ادامه دادند. حملهٔ خونین آن¬ها در این سال انفجاری بود در توقف‌گاه موترهای ستره محکمه که به تاریخ ۷ فبروری ۲۰۱۷ رخ داد و در نتیجهٔ آن ۲۱ تن کشته و ۴۱ تن دیگر زخمی شدند.

گفتگوهای صلح

حکومت وحدت ملی در نخستین گام‌های خویش سیاست خارجی کشور را برای رسیدن به صلح فعال نمود. رئیس جمهور غنی نخستین سفرهای

خارجی خویش را به عربستان سعودی، چین و پاکستان به هدف آغاز گفتگوهای صلح با مخالفین مسلح حکومت، انجام داد. در نتیجهٔ همین تلاش‌ها نخست در شهر ارومچی چین نشستی در مورد صلح افغانستان دائر گردید، ولی نتیجهٔ مشخصی را در پی نداشت. پس از آن در منطقهٔ «مری» پاکستان نخستین نشست گفتگوهای مستقیم میان نماینده‌گان طالبان و حکومت افغانستان صورت گرفت.

پروسهٔ مری نیز در همان اوایل پس از افشای خبر مرگ ملا محمد عمر متوقف گردید و روابط میان افغانستان و پاکستان برای نخستین بار پس از تشکیل حکومت وحدت ملی رو به خرابی نهاد. پس از چند ماه، روابط پرتنش میان دو کشور به همکاری کشورهای منطقه و سازمان ملل متحد یک بار دیگر بهبود یافت که در نتیجهٔ آن مذاکرات چهارجانبه میان افغانستان، پاکستان، چین و امریکا برای یافتن نقشهٔ راه گفتگوهای صلح افغانستان، آغاز گردید، اما این نشست‌ها نیز نتیجه¬ی در پی نداشت.

تلاش‌های صلح زمانی به بن‌بست رسید که حکومت افغانستان به جای راه‌کار موثر دیگر برای پیشبرد پروسهٔ صلح، پالیسی جنگ با طالبان را در پیش گرفت، عملیات نظامی گسترده را در مناطق مختلف کشور علیه طالبان آغاز نمود و از لهجهٔ تندی در برابر آن‌ها کار گرفت.

ولی در این زمان امضای توافقنامهٔ صلح با حزب اسلامی افغانستان در راستای صلح یک دست‌آوردی برای حکومت وحدت ملی محسوب می شود.

در حال حاضر نیز امید رسیدن به صلح پژمرده است و در استراتیژی جدید امریکا برای افغانستان و آسیای جنوبی، بر تداوم جنگ و سرکوب طالبان تأکید شده است، چیزی‌که در طول یک ونیم دههٔ گذشته نتیجه¬ای نداشت و امریکا نتوانست از این طریق طالبان را شکست دهد و جنگ افغانستان را به پایان برساند.

اختلافات داخلی

تقسیم ۵۰-۵۰ قدرت میان داکتر عبدالله و اشرف غنی، باعث شد که از همان اوایل ایجاد حکومت وحدت ملی، اختلافات میان عبدالله و اشرف غنی را به میان آورد، این اختلافات زمانی به اوج خود رسید که رئیس اجرائیه اعتراضات آشکاری به رئیس‌جمهور، عملکرد دو سالهٔ او و عملی نکردن تعهدات مندرج در توافق‌نامهٔ سیاسی تشکیل حکومت وحدت ملی، اظهار کرد.

در کنار این، اختلافات و تنش‌ها میان رئیس جمهور غنی و معاون نخست اش نیز موجی دیگری از اختلافات عمیق داخلی بود. در اوایل سال ۱۳۹۵ هـ ش جنرال دوستم از رئیس جمهور غنی به شدت انتقاد کرد که به او سهم کافی در حکومتداری داده نشده است. وی حتی اظهار داشت که تا اکنون صلاحیت معاونیت نخست برایش داده نشده و رئیس جمهور را به قوم‌گرایی متهم کرد.

در جریان همین اختلافات، قضیهٔ احمد ایشچی به میان آمد و اختلافات موجود را چند برابر بیشتر ساخت. جنرال دوستم که در قضیه احمد ایشچی متهم به آزار و اذیت جنسی وی بود، با حزب جمعیت و حزب وحدت در شهر انقرهٔ ترکیه ایتلافی تحت نام نجات افغانستان را تشکیل داد.

این ایتلاف بعد از آن رو به تضعیف شد که از آمدن دوستم به افغانستان ممانعت گردید و طیارهٔ وی اجازهٔ نشست در میدان هوایی ولایت بلخ دریافت نکرد. در حال حاضر دیده می‌شود که ایتلاف نجات افغانستان رو به پاشیدن است، چون عبدالله عبدالله چندی قبل به شهر مزارشریف سفر کرد و گفته می‌شود که هدف سفرش حل اختلافات موجود عطامحمد نور با حکومت مرکزی بود.

در کل، در طول سه سال عمر حکومت وحدت ملی، اختلافات داخلی میان مقام‌های حکومت همواره به شدت وجود داشته است که معمولا پس از مدتی به میانجگری افراد داخلی و مقام‌های کشورهای خارجی، تا حدی حل و فصل شده است.

سیاست خارجی

در مدت سه سال عمر حکومت وحدت ملی، در بخش‌های که دست‌آورد دارد، تا اندازه‌ی سیاست خارجی را یادآور شده می‌توانیم. حکومت وحدت ملی موفق بر جلب حمایت جامعهٔ بین‌المللی از طریق سیاست خارجی شد. حکومت افغانستان در کنفرانس لندن (۲۰۱۴) طرح‌های خویش برای اصلاحات را ارائه نمود که با استقبال گرم کشورهای کمک‌کنندهٔ افغانستان روبه‌رو شد و ۵۹ کشور بر تعهد شان به حمایت از افغانستان تاکید کردند. در کنفرانس بروکسل نیز حمایت ناتو و کشورهای اروپایی را به دست آورد.

علاوه بر این حکومت وحدت ملی در سه سال گذشته در عرصهٔ الحاق اقتصادی منطقوی، دست‌آوردهایی داشت. قرارداد پروژهٔ تاپی، قرارداد پروژهٔ انتقال ۱۳۰۰ میگاوات برق موسوم به کاسا-۱۰۰۰، تفاهم‌نامه¬ی زیر نام «پروژهٔ یک کمربند، یک راه» که در اوایل سال ۱۳۹۵ میان افغانستان و چین به امضا رسید و به این ترتیب افغانستان نیز بخشی از «راه جدید ابریشم» چین گردید که چین را به آسیای میانه، شرق میانه، افریقای شمالی و اروپا وصل می‌کند.

در بخش ترانزیت منطقوی نیز قرارداد تجارتی و ترانزیتی بندر چابهار میان سران سه کشور (افغانستان، ایران و هند) در ماه جوزای ۱۳۹۵ در تهران به امضا رسید. در کنار این، تجارت میان افغانستان و چین از راه تاجکستان و قزاقستان نیز از طریق خط آهن ترانسپورتی آغاز گردید.

با این همه حکومت وحدت ملی تلاش‌هایی برای گسترش روابط نظامی با کشورهای چین، هند و روسیه داشت که چین و هند در این عرصه تااکنون کمک‌هایی نیز با افغانستان کرده‌اند.

وضعیت اقتصادی

در زمان حکومت وحدت ملی شماری از پروژه‌های زیربنایی تکمیل و یا هم افتتاح گردید. یکی از این پروژه‌ها افتتاح بند سلما در هرات بود که به کمک هند ساخته شده است. همچنان تفاهم‌نامهٔ انکشاف بند کجکی هلمند و نصب چهار توربین جدید در این بند، قرار داد بند بخش‌آباد ولایت فراه، بند کمال خان و قراردادهای چندین بند بزرگ و کوچک دیگر و همچنان پروژه‌های دیگر انکشافی به امضا رسیده است.

از سوی هم افزایش عواید حکومت وحدت ملی در سه سال گذشته قابل بحث است که برخی گام‌های حکومت در آن نقش داشته است. به گونهٔ مثال وضع مالیه بر کردیت مصرفی شبکه‌های مخابراتی، در افزایش عواید حکومت نقش داشت و حکومت افغانستان در سال گذشته برای نخستین بار در طول چند سال، عواید بیش از عواید تخمین‌شده را جمع‌آوری کرده بود.

با وجود این پیشرفت‌ها و فعالیت‌ها، در طول سه سال عمر حکومت وحدت ملی، وضعیت اقتصادی کشور نسبت به یک‌ونیم دههٔ گذشته روز به روز خراب‌تر گردید، ارزش افغانی به پایین‌ترین حد خود رسید، میزان بی‌کاری به اوج خود رسید، کشور با فرار سرمایه‌ها روبه‌رو شد و رشد اقتصادی کشور نیز کم شد. همین دلیل بود که صدها هزار جوان افغان از طریق راه‌های خطرناک راهی اروپا شدند. در کنار این، جلو فساد اداری نیز گرفته نشد که در کنار مردم، حکومت وحدت ملی را نیز با چالش‌های زیادی روبه‌رو کرده است.

د امریکا - هند ملګرتیا او پر سیمه یې اغیزې

دوې اوونۍ وړاندې افغان اجرائیه رئیس ډاکټر عبدالله له نړۍ ۲۰۰ افغان سوداګرو، مدني فعالانو، خبریالانو او حکومتي چارواکو په ملګرتیا هند ته سفر وکړ او هلته یې د هند له لومړي وزیر او نورو جګ¬پوړو چارواکو سره وکتل.

اجرائیه رئیس هند ته د خپل سفر پرمهال له هندي لوري سره د افغان پولیسو د روزنې ټرون لاسلیک کړ. دغه راز د کابل-ډهلي ترمنځ د افغان پولیسو د تخنیکي او انکشافي روزنې په برخه کې هم د همکاریو سند لاسلیک شوی دی.

د امریکا د سوېلي آسیا او په ټبره بیا د افغانستان په تګلاره کې هند ته ډېر رول ورکړل شوی او واشنګټن له هند څخه غوښتي، چې په افغانستان کې خپله پانګونه او همکاري زیاته کړي. له همدې ځایه ده، چې هند د افغانستان په ۳۱ ولایتونو کې د ۱۱۶ مهمو پروژو د پیلولو ژمنه کړې ده.

د دې ترڅنګ، د امریکا د دفاع وزیر جیمز متیس هم ټبره اوونۍ هند ته سفر وکړ او ورپسې د ناټو له سرمنشي سره یوځای کابل ته په یوه ناڅاپي سفر راغی. د ډونالډ ټرمپ د نوې سوېلي آسیا تګلارې له اعلان وروسته، هند ته د امریکا د لوړپوړو چارواکو له¬خوا دا لومړنی سفر دی. د دغه سفر پرمهال د هند د دفاع وزیرې افغانستان ته د هندي امنیتي سرټبرو لېږلو آوازې رد کړې او ویې ویل: «هېڅ یو هندي سرټبری به د افغانستان په خاوره قدم کېنږدي.»

پر سیمه د امریکا-هند د اړیکو راتلونکو اغیزو ته په کتلو سره، دلته د امریکا او هند د نړۍ کېدونکو ګټو او د دغو دواړو هېوادونو د نړۍ کېدونکو اړیکو په اړه لولئ.

په سیمه کې د امریکا او هند نړۍ کېدونکې ګټې

امریکا له ۲۰۰۰ کال راهیسې، په آسیا او په ټبره بیا په سوېلي آسیا کې د چین د پورته کېدا د مخې ډب کولو په موخه خپلې اړیکې له هند سره غځوي. د بارک اوباما په دوره کې دا ډول اړیکې ډېرې پراخې شوې.

هند هم، په ټبره بیا د نارېندرا مودي د صدراعظمۍ پرمهال غواړي خپل عنعنوي بهرني سیاست ته د پای ټکی کېږدي او نور ځان د امریکا په بلاک کې وغورځوي؛ ځکه دوی هم د پاکستان په پرتله چین ته د اصلي ګواښ په سترګه ګوري.

په سوېلي آسیا او په ټبره بیا افغانستان کې هند او امریکا تر ډېره له یو بل سره همغږي دي؛ خو بیا هم یو شمېر داسې ډګرونه شته دي، چې د دوی ترمنځ اختلافات ډېرولی شي. د همغږۍ په دغو ډګرونو کې له سخت‌دریځو ډلو سره مبارزه، د افغان حکومت پیاوړي کول او د چین پورته کېدا ده. په اختلافي ډګرونو کې د ایران له کبله د چابهار بندر ټرون، له طالبانو سره د سولې خبرې اترې او په افغان حکومت کې د دوی شاملېدل وي.

د ټرمپ اداره هم، په سیمه کې د هند پر ارزښت قایله ده او د هند ستراتېژي او بهرنۍ سیاست تر ډېره له خپلو ګټو سره همغږي ګڼي. همدا لامل دی، چې واشنګټن اوس د پاکستان له حساسیتونو پرته په افغانستان کې د هند نفوذ زیاتول غواړي.

په بل اړخ کې، پاکستان د ټرمپ له تګلارې اندېښمن دی. همدا لامل دی، چې د پاکستان لومړي وزیر په امریکا کې د خپلې وینا پرمهال وویل، هند کولای شي، چې له افغانستان سره اقتصادي او سوداګریزې اړیکې ولري؛ خو موږ به هېڅمهال هم د دې اجازه ورنه¬کړو چې هند دې په افغانستان کې سیاسي او امنیتي رول ولوبوي.

که څه هم په هند کې د کاګرس له حکومته راوروسته، د نارېندرا مودي حکومت په افغانستان کې د پاکستان د حساسیتونو پروا نه کوي؛ خو دا چې هند افغانستان ته خپل امنیتي ځواکونه نه رالېږي، د نورو ډېرو عواملو ترڅنګ یو لامل د پاکستان حساسیت هم شامل دی او دا ځل هم امریکا هند ته په افغانستان کې د پوځي حضور په ټراو قناعت ورکولو کې پاتې راغله.

د امریکا او هند نړۍ کېدونکې اړیکې

د امریکا ولسمشر بارک اوباما په ۲۰۱۴ کال کې د آسیا د بیا متوازن کولو تګلاره اعلان کړه، چې یو شمېر چینایان بیا دغه تګلاره د چین حصار ګڼي؛ ځکه دوی د آسیا بیا متوازن کول د چین په مقابل کې د هند، جاپان او یو شمېر نورو هېوادونو راپورته کول ګڼي. د امریکا او هند ترمنځ د همدغې نوې تګلارې په رڼا کې سوداګریزې او دفاعي اړیکې هم ورځ تر بلې پیاوړې کېږي.

په بل اړخ کې په هند کې د نارېندرا مودي له واک ته رسېدو سره د امریکا او هند اړیکو نوی موج واخیست. نارېندرا مودي له ۲۰۱۴ کال راهیسې څلور ځله امریکا ته سفر کړی (دوه ځله په نړیوالو کنفرانسونو کې برخه اخیستل او دوه ځله نور بیا رسمي دولتي سفرونه وو). دغه راز د ۲۰۱۶ کال په جنورۍ کې بارک اوباما هم د نارېندرا مودي په غوښتنه د هند د جمهوریت ورځې په نمانځغونډه کې برخه واخیسته او په دې ډول اوباما د امریکا لومړنی ولسمشر شو، چې په خپله ۸ کلنه دوره کې هند ته دوه ځله رسمي سفر کوي او د هند د جمهوریت ورځې د رسم ګډښت په مراسمو کې برخه اخلي.

په سیمه‌ییز سیاست کې یو نوی ګام هغه مهال پورته شو او د هند د دفاع وزیر مانوهار پاریکار امریکا ته په یوه رسمي سفر ولاړ او هلته یې له خپل سیال ایشټن کارټر سره وکتل. په ۲۰۱۶ کال کې امریکا ته دا د هند د دفاع وزیر دویم سفر دی او په مجموع کې یې په ۲۰۱۶ کال کې د امریکا له دفاع وزیر سره شپږمه کتنه ده. د وروستي پرمهال هند او امریکا نظامي-لوجستیکي جنجالي ټرون، چې د هند دننه له مخالفتونو سره مخ و، لاسلیک کړ. د دغه ټرون له مخې به دواړه هېوادونه د یو بل له هوا، اوبو او ځمکې څخه د اړتیا په وخت کې ګټه واخلي؛ خو بیا هم د امریکا دفاع وزیر، په هند کې دننه د مخالفتونو کرارولو او د سیمې د هېوادونو د اندېښنو کمولو په موخه، په ګډ مطبوعاتي کنفرانس کې وویل چې «د دغه ټرون معنا دا نه ده، چې موږ به د یو بل په هېوادونو کې پوځي اډې ترلاسه کوو.»

د ټرمپ د حکومت پرمهال هم، د ډهلي او واشنګټن اړیکې تم شوې نه دي، بلکې ورځ تر بلې پراخېږي. که ریښتیا یې ووایو، نو د دغو دواړو هېوادونو اړیکې اوس د یوه ابتلاف بڼه غوره کوي، چې اصلي ګواښ به یې پاکستان او چین ته متوجه وي.

ورکشاپ تربیتی: اعتماد امروزیم، افتخار فرداییم

در ولایت هرات به پایان رسید

بخش تربیت زون غرب جمعیت اصلاح به سلسله ی برنامه های تربیتی خویش ورکشاپ تربیتی سه روزه ی را به تاریخ ٦ و ٧ و ٨ میزان ١٣٩٦ تدویر نمود.

برنامه با گردانندگی احمد صمیم منیب و تلاوت آیات روحبخش قرآنی توسط استاد فضل احمد مهاجر آغاز گردید و سپس انجنیر غلام فاروق ندیم مسوول عمومی اجتماع به ایراد صحبت مقدماتی پرداخته و از تشریف آوری برادران از ولایات فراه، نیمروز، بادغیس و ولسوالی ها و مرکز ولایت هرات قدردانی نمودند. استاد ندیم اهداف اجتماع را به سه نکته خلاصه نمودند: تمرین منظم بودن، ارتقای جانب معنوی و روحی افراد، تعارف و شناخت نسبت به افراد و مسوولین.

سپس پیام صوتی استاد نصیراحمد نویدی رئیس شورای مرکزی جمعیت اصلاح در ارتباط به اجتماع تربیتی نشر گردید: استاد نویدی در چهار محور؛ دعوت اسلامی، مردم ما، سرزمین مان، و امت اسلامی توصیه های ارزشمند و گرانمایه ی ارایه نمودند و بیان داشتند که باید به خاطر وحدت ملی و یکپارچگی ملت خود تلاش نماییم و دوست و دشمن را در روشنایی اساسات دینی خویش بشناسیم.

در بخش دیگر از برنامه دکتور مصباح الله عبدالباقی معاون علمی پوهنتون سلام به جایگاه قرار گرفته و پیرامون فهم مقاصدی دین صحبت همه جانبه ارایه نمودند.

بحث دیگر توسط استاد امین الله معتصم مسوول تربیت جمعیت اصلاح تحت عنوان (دستاوردهای جمعیت اصلاح افغانستان) ارایه گردید. ایشان تربیه یک مجموعه متعهد، جمع شدن افراد از تمام اقشار و زبان ها و جریان های کشور در یک محور، پشت سر گذاشتن موفقانه مراحل مختلف دعوتی، پیدا کردن جایگاه در ولایات مختلف کشور، ترتیب لوایح کاری در تمام سطوح، ایجاد سیستم تنظیمی بسیار منظم را از جمله دستاوردهای جمعیت اصلاح بر شمردند.

یکی دیگر از بحث ها توسط استاد شاه محمد بلیغ مسوول تربیت شعبه فراه جمعیت اصلاح در مورد محبت و دوستی، لازمه تنظیم دعوی ارایه گردید.

استاد بلیغ در محور های محبت با عموم مسلمانان، محبت بین دعوتگران و خواسته های محبت صحبت همه جانبه تقدیم نموده و بیان داشتند که محبت بین مسلمانان یک نعمت الهی است و باید قدر این نعمت بزرگ را بدانیم؛ چون یکی از ثمرات محبت بین مسلمانان رسیدن به بهشت برین می باشد.

در قسمت دیگر اجتماع تربیتی میزگرد خواسته های تنظیمی از عضو دعوت با گردانندگی سید مسلم لبیب ترتیب گردید.

دکتور مصباح الله عبدالباقی درمورد خواسته های تنظیمی از دعوت نسبت به فرد، استاد امین الله معتصم در مورد خواسته های تنظیمی دعوت نسبت خانوده و استاد خلیل احمد جامی در مورد خواسته های تنظیمی دعوت نسبت به جامعه بحث های علمی و ارزشمندی تقدیم نموده و در پایان به پرسش های برادران پاسخ ارایه نمودند.

آخرین بحث توسط استاد محمد شعیب دلاوری تحت عنوان (بررسی تاریخی حادثه عاشورا) ارایه گردید، استاد دلاوری بیان داشتند که حادثه روز عاشورا و شهادت امام حسین، یکی از حوادث دردآور تاریخ اسلام است که قلب هر مسلمان را دردمند می کند. ایشان حوادث قبل از شهادت حسین بن علی رضی الله عنهما را فهرست وار بیان نموده و واقعه دردناک کربلا را با استفاده از منابع موثق تاریخی به بررسی گرفته و عوامل قیام و نتایج آن را مورد کنکاش قرار دادند.

یکی از بخش های خیلی مهم و مفید و ارزشمند این اجتماع سه روزه برنامه روحی و فرهنگی بود که هم جنبه روحی و معنوی برادران را تقویت می نمود و هم برای شان نشاط و سرزندگی تولید می کرد.

برنامه با جمع بندی استاد نعمت الله سبحانی مسوول تربیت زون غرب جمعیت اصلاح و صحبت اختتامیه انجنیز غلام فاروق ندیم مسوول شعبه مرکزی هرات و دعائیه مولوی عبدالجلیل محمدی پایان یافت.

habibi@eslahonline.net

گلگشتهای ادبی

کاسپاروف چرا باخت؟

کاسپاروف شطرنج باز معروف در بازی شطرنج به یک آماتور باخت. همه تعجب کردند و علت را جویا شدند. او گفت اصلاً در بازی با او نمیدانستم که آماتور است، برای این با هر حرکت او دنبال نقشه ای که در سر داشت بودم. گاهی به خیال خود نقشه اش را خوانده و حرکت بعدی را پیش بینی می کردم. اما در کمال تعجب حرکت ساده دیگری می دیدم. تمرکز می کردم که شاید نقشه جدیدش را کشف کنم. آنقدر در پی حرکتهای او بودم که مهره های خودم را گم کردم. بعد که مات شدم فهمیدم حرکت های او از سر بی مهارتی بود. بازی را باختم اما درس بزرگی گرفتم.

تمام حرکتها از سر حیله نیست آنقدر فریب دیده ایم و نقشه کشیده ایم که حرکت صادقانه را باور نداریم و مسیر را گم می کیم و می بازیم

بزرگ ترین اشتباهی که ما آدمها در رابطه‌های خود می کنیم این است که:

نصفه نیمه می‌شنویم، یک چهارم می‌فهمیم، هیچ فکر نمی کنیم و دو برابر واکنش نشان می‌دهیم!

لېوه او کارغه

د لېوه په ستوني کې هډوکی بند شو نړدې ؤ چې مړ شي له کارغه څخه يې مرسته وغوښته.

کارغه سر د لېوه په خوله کې داخل کړ، دهغه له ستوني يې به مښوکه هډوکی وويست او ليوه يې له مرګ څخه وژغوره.

کارغه لېوه ته وويل چې اوس به ماته څه شی ډالې راکوئ، ځکه ته مې له مرګه خلاص کړې؟

لېوه وويل:

ستا لپاره همدا غټه ډالی ده چې سر دې زما له خولې څخه ژوندې بهر کړ.

له بد کس سره که ښه هم کوې، نو که بې ضرره تر خلاص شوې همدا يې غټ لطف او احسان دی.

د الوتکې کړکۍ!

که مو هوايي سفر کړی وي، اورمرو به مو ليدلي وي چې د هرې الوتکې کړکۍ چې تاسې د باندې ترې گورئ په دايروي يا بيضوي ډول جوړې شوې دي، خو ولې، ايا د ښکلا لپاره او که د حفاظت او ساتنې له امله دي؟

بشر د الوتکې له جوړښت څخه تر ۱۹۵۰ زېږدي کال پورې مربع او مستطيل شکله کړکۍ الوتکو ته ورکولې خو په هغو الوتکو چې راغورځېدلې وي له څېړنې وروسته معلومه شوه چې تر ډېره ددې الوتکو د راغورځېدلو يو علت همدا د کړکيو مربع او مستطيل شکله ډيزاين او جوړښت هم و.

د الوتکو د کړکيو څلورضلعي کول ددې لامل کېدل چې دهوا فشار ونه شي زغملی او په مقابل کې يې ژر ژوبلې اوماتې شي.

خو برعکس د کړکيو څوکاټ که بيضوي يا دايروي وي د هوا د فشار په مقابل کې مقاومت لري او د ماتېدو خطر يې ښکې کم وي، او همدا منحني والی يې مرسته کوي چې په کړکۍ راغلی د هوا فشار خپل شاوخوا ته خپور کړي او پرځان يې کم کړي چې ډېر کم فشار په کړکۍ پاتې شي او همدارنګه په لوړه ارتفاع کې د الوتکې د باندې هوا رقيقه وي او بايد د الوتکې داخلي برخه د هوا سخت او ډېر فشار ومني او کنترول يې کړي نو دا لاملونه دي چې د الوتکې کړکۍ په دايروي يا بيضوي شکل وي.

بايد پوه شئ چې کله الوتکه په هوا کې خپلې لارې ته برابرېږي د الوتکې باندنی هوا، تړبو بيلانس او د ځمکې گرېويټي (کشش) کمېږي ، هرځومره چې د الوتکې ارتفاع لوړېږي د الوتکې د داخل (کېبين)د هوا فشار ډېرېږي او د باندې کمېږي چې د باندې او دننې فشار ترمنځ يو محسوس اختلاف پيدا کېږي او که لا ښه ورته متوجه شوي يئ په دې کړکيو کې يو کوچنی سوری هم وي چې د خارجي او داخلي فشار د کنترول او مديريت په موخه پکې رامنځ ته شوی دی.

چلوونکی: عبدالرزاق حبیبي

معلومات

دروغ‌گویی موجب بیماری‌های جسمی هم می‌شود

بدون تردید دروغ گویی یکی از مذموم ترین صفات در تمامی فرهنگ ها و کشورهاست؛ اما دلیل این امر چیست؟ آیا این امر ناپسند می تواند روح و جسم ما را تحت تأثیر قرار دهد؟ انسان های صادق از چه ویژگی هایی برخوردار هستند که انسان های دروغ گو فاقد آن هستند؟

به گزارش شفقنا زندگی، تفاوتی نمی کند دروغ ما مصلحت آمیز باشد یا فتنه برانگیز، مهم این است هر چه که باشد زمینه ساز ابتلا به بسیاری از بیماری ها می شود. در واقع، اهمیتی ندارد دلیل دروغ گویی ما چیست؛ برای جلوگیری از یک پیشامد ناگوار یا برهم زدن میان دو نفر، نتیجه این کار چیزی نیست جز آسیب های گاه جبران ناپذیر جسمی و روحی.

بر اساس تحقیقات انجام شده در دانشگاه سن دیگو، راست گوها افرادی شادتر و سالم تر هستند. شاید این یافته ها در نظر ما چندان دوست داشتنی نباشند؛ ولی واقعیت این است که ارتباط مستقیمی میان میل به دروغ گویی با میزان مهربانی افراد وجود دارد. به گفته دانشمندان: انسان هایی که محبت و مهربانی بیشتری در دل خود دارند کمتر از دیگران دروغ می گویند. دلیل این اتفاق، اجتناب و ترس افراد مهربان از آسیب رساندن به دیگران است.

جالب اینجاست که به شکل قابل توجهی افراد صادق از سلامت جسمی و روحی بیشتری برخوردار هستند. احساس شادی و رضایت خاطر بیشتر از زندگی بارزترین ویژگی چنین گروهی است. در نقطه مقابل، آنها که به هر دلیل دروغ می گویند اغلب شادمانی کمتری را در زندگی تجربه می کنند.

خامک‌دوزي قرآن کریم

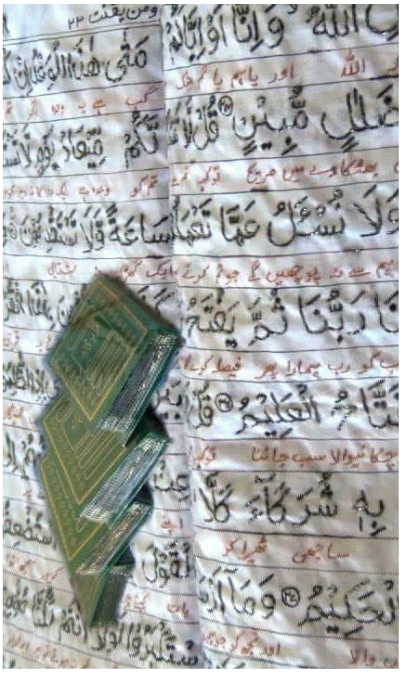

د کندهار ولایت یوې ۲۸ کلنې خور د قرآن کریم ۳۰ پارې خامک دوزي کړي دي او دا کار یې په ۷ کاله او شپږ میاشتو کې بشپړ کړی دی.

د قرآن کریم دا مصحف په ۳۰ جلده کې دی چې هر جلد یو جز یا پاره ده، همدا راز له قرآن کریم سره د هغه ژباړه هم ګډل شوې ده.

دا خور وایي چې ټول قرآن کریم یې په ۲۷۰ متر سپین ټوکر، ۶۳۰ ګوټه ګلابتون تار او ورېښمین تار بشپړ کړی دی او ۶۰ ګرامه خالونه یې پکې لګولي دي.

دا لومړی ځل دی چې د اسلامي نړۍ په کچه قرآن کریم د تار او ټوکر په واسطه په ګنډلې توګه لیکل کېږي.

آیا د الله د نعمتونو قیمت مو ادا کړی دی؟

یو نوي کلن سړی چې د سترګو په ناروغۍ اخته ؤ، له سترګونه یې اوبه راتللې، د درد له امله یې څه نه لیدل او ډېر په کړاو کې ؤ. ډاکتر ته ولاړ، ډاکتر چې کله معاینه کړ نو د عملیات مشوره یې ورکړه. ډاکتروویل: ستا سترګې باید عملیات شي ځکه پرته لهعملیات نه ستا سترګې نه ښې کېږي. د عملیاتو له بریالیتوب نه وروسته ډاکتر ناروغ ته راغی او ځنې دواګانې یې ورکړې، او بیا یې ورته د بستر نه د رخصتیدواجازه ورکړه او یوه پاڼه یې هم ورکړه چې پکې دعملیات ټول مصارف لیکل شوی وو. کله چې سړي د مصارفو بل ولید نو په ژړاشو او له ستر ګو یې بیا اوښکې روانې شوې. ډاکتر وویل :که چېرې مصارف زیات وي او ته یې نشې برداشت کولای نو ممکنه ده چې مناسب تخفیف درکړو. سړي وویل :مصارف مې نه ژړوي، ژړا په دې راځي چې الله جل جلاله نوي کاله راته دغه لوی نعمت راکړ، پرته له کوم تکلیف څخه مې هرڅه لیدل، او له دې نعمت نه مې ګټه پورته کوله، خو دغسې د مصارفو پاڼه یې رانکړه، او اوس تاسو په دومره یو کوچنی کار د دومره سترو مصارفو پاڼه راکړه.

ای الله! ته څومره په خپلو بندګانو مهربانه یې، ستا بندګان ستا د نعمت قدرنه پېژني، مګرهغه وخت یې بیا نښه پېژني کله چې له لاسه یې ورکړي.

اسلام د سولې دين دی

جګړه ناروا بولي

ژباړه: عابد محبوب صاحبزاده

آیا جنګ په اسلامي شریعت کې مشروعیت او جواز لري؟ دا هغه لومړنی پوښتنه ده چې دلته یې ځوابوو.

جګړه د یو یا څو متعددو هېوادونو له تېري څخه عبارت ده چې په مقابلو یو یا څو متعددو هېوادونو یې کوي، دغه ډول جنګونه په نورو شریعتونو او دینونو کې هم جواز او مشروعیت نه‌لري، نو ځنګه به د اسلام په هغه پاک او مقدس دین کې ځای ولري چې نوم یې هم د سولې او نېکمرغۍ پیغام له ځان سره لري.

جنګ د پورتني تعریف په رڼا کې په اسلامي شریعت کې په نقلي او عقلي دلیلونو ممنوع دی، که هغه د دوو کسانو ترمینځ وي یا د هېوادونو ترمینځ.

د جنګ د نه مشروعیت په هکله ځینې نقلي دلیلونه:

الله (جل جلاله) فرمایي: {وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ} [البقرة : ۱۹۰]

ژباړه: او جنګ کوئ (اې مؤمنانو!) په لاره د الله کې! له هغو کسانو سره چې له تاسې سره جنګېږي او پرچا تېری مه کوئ، بې‌شکه چې الله تېري کونکي نه خوښوي).

په پورتني آیت کریمه کې الله (جل جلاله) مؤمنان له زیادت او تېري څخه منعه کړي‌دي.

الله (جل جلاله) بل ځای فرمایي: {وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ * الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ} [البقرة : ۱۹۳ ، ۱۹٤]

ژباړه: او له هغوی سره تر هغې جګړه وکړئ چې فساد (بې‌دیني، ظلم، تېری، لوټ، تالان) ختم شي، پس که چېرې دوی دا کارونه پرېښودل، نو پرته له ظالم څخه پر بل چا بريد نه‌شته* حرامه میاشت په بدل د حرامې میاشتې کې ده او تعظیمونه (ددې شیانو) سره برابر دي پس هر چا چې تېری وکړ پر تاسې باندې نو تاسې پرې هماغه شان بريد وکړئ لکه څنګه یې چې پرتاسې تېری کړی دی او له الله وېره وکړئ او پوهه شئ چې الله له متقیانو سره دی.

پاک سبحانه و تعالی په یو بل آیت شریف کې فرمایي: {وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ} [الأنفال : ۵۸]

ژباړه: او که وېرېږې (ای محمده!) د کوم قوم له خیانت څخه (په داسې حال کې چې تاسره یې عهد کړی) نو هغه معاهده ورته مخ ته کړه، په (داسې ډول چې شئ تاسې او هغوی سره) برابر، بیشکه الله نه خوښوي خیانت کوونکي .

پورتني ټول مبارک آیاتونه په صراحت سره په یو فرد، یوې ټولنې او بلآخره په یو دولت تېری او تجاوز کول حرام او نامشروع بولي.

الله (جل جلاله) په پورتنیو مبارکو آیتونو کې مسلمانانو ته امر کوي چې باید تجاوز او تېری ونه‌کړي، او په وضاحت سره وایي چې تجاوز کوونکي د الله (جل جلاله) نا خوښ بندګان دي.

« إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ» (الله تعالی تېري کونکي نه خوښوي)

ابن کثیر په خپل تفسیر کې د «وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ» (او له هغو سره جګړه وکړئ چې له تاسې سره جګړه کوي) آیت شریف تفسیر داسې لیکلی دی:

دا آیت په اسلامي شریعت کې د جنګ په هکله لومړنی آیت دی چې په نبی کریم (صلی الله علیه وسلم) په مدینه منوره کې نازل شو، د دغه مبارک آیت له نازیدلو وروسته نبی کریم (صلی الله علیه وسلم) له هغه چا سره جنګ کولو چا به چې پر مسلمانانو تېری وکړ او له هغه چا سره به یې جنګ نکولو چا به چې له نبی کریم (صلی الله علیه وسلم) سره جنګ نه کاوه.

نو جنګ په اسلام کی مشروعیت نلري، مګر هغه څه چې په اسلام کې مشروعیت او جواز لري هغه د پاک رب العزت په لاره

کې سپېځلی او مقدس جهاد دی، تجاوز او تېری کول د یو دولت لخوا د بل دولت په زور لاندې کول او یا د یو هېواد د ولسونو عامه وژنه هغه څه دي چې الله (جل جلاله) او پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) تړې مسلمانان منع کړي دي.

ځینې علماء وایي چې په اسلامي شریعت کې جنګ فقط په دوه حالتونو کې روا او مشروع دی:

لومړی:د خپل سر، ناموس، مال او وطن څخه د دفاع په حالت کې.

دوهم: د الله (جل جلاله) د دین لپاره د دعوت څخه د دفاع په حالت کې. زمونږ عقیده دا ده چې پورتني ذکر شوي حالتونه د جنګ حالتونه ندي، بلکې دا هماغه مقدس او سپېځلی جهاد دی چې الله (جل جلاله) مؤمنانو ته د دین، ځان، ناموس او مال څخه د ساتنې په موخه روا ګرځولی دی.

د جنګ د تحریم او نامشروعوالي په هکله الله (جل جلاله) په قرآن کریم کې فرمایي: (وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا ۖ فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ ...) [سُورَةُ الحُجرَات : ۹]

(او که د مؤمنانو دوې ډلې په خپلو منځو کې په جګړه شي، نو د هغو په منځ کې سوله وکړئ. بیا که له هغو څخه یوه ډله پر بلې تېری وکړي، نو له تیري کوونکي (ډلې) سره وجنګېږئ، تر دې پورې چې هغوی د الله د حُکم خوا ته راوګرځي...)

نبی کریم (صلی الله علیه وسلم) په یو حدیث شریف کې د جنګ په نامشروعوالي ټینګار کړیدی او فرمایلي یې دی: «لیس منا من دعا الی عصبیة، و لیس منا من قاتل علی عصبیة »

ژباړه: هغه څوک له مونږ څخه ندی څوک چې د تعصب پالنې لپاره دعوت کوي، او هغه څوک له مونږ څخه ندی څوک چې د تعصب پالنی لپاره جنګ کوی .

په پورتني مبارک حدیث کی نبی کریم (صلی الله علیه وسلم) د دښمنی ظلم او تعصب لپاره ټول راولاړ شوي جنګونه حرام او نامشروع بللی دی.

د موضوع د لا وضاحت لپاره د مرحوم شهید علامه سید قطب هغه قول ذکر کوم چې په خپل کتاب «في ظلال القرآن» کې یې لیکلی دی: «اسلام د خپل لومړي عصر څخه هغه جنګونه له خپل ځان څخه پردي او نامشروع بللي دي چې په یو وطن پر بل وطن د حاکمیدو، د اشخاصو برتریت په یو بل، د یو قوم برتریت پر بل قوم او یا د یو جنسیت برتریت پر بل جنسیت او د یوې طبقې د برتریت پر بلې طبقې لپاره رامنځته کېږي او هغه یواځیني جنګي حرکتونه چې مشروعیت لري هغه د مقدس جهاد جنګي حرکتونه دي».

څومره چې په اسلام کې د جنګ د نه مشروعیت په هکله د قرآن او احادیثو په رڼا کې بحث کوو په هماغه اندازه لا زیاته روښانیږي چې جنګ په اسلام کې مشروعیت نلري .

له بل طرفه په عقلي ډول هر سالم عقل او هر سالم منطق د نړیوالو لانجو حل په عسکري او جنګي لارو ردوي دا پداسې حال کې ده چې په تېرو څو لسیزو کې په ژور او چټک ډول په نړۍ کې وژونکو او ورانونکو اسلحو پر مختګ کړی دی او اټکل کېږي چې د اسلحو دغه وحشتناک پر مختګ به په را روانو پیړیو کې لا زیات شی، نو ټول اسلامي او غیر اسلامي پوهان په دې همنظره دي چې په نړیوالو روابطو کې جنګ جواز نلري.

نو په اسلامي شریعت کې جنګ په عقلي او نقلي دلیلونو سره ممنوع دی، مګر دا باید په یاد ولرو چې پورتني ټول دلیلونه د جنګ د نا مشروعیت په هکله دي نه د جهاد د نامشروعیت په هکله ځکه چې جنګ او فی سبیل الله جهاد له یو بل څخه بېلې او ډېرې لرې موضوعګانې دي.

مسلمانان پریشان بینم امروز

محمد عزیز عزیزی

الهی قحط انسان بینم امروز
به دنیا مرگ وجدان بینم امروز
دل نا شاد روهینگاه در آتش
کباب سرخ وبریان بینم امروز
زخون مسلمین برمه هر سو
بسی رود خروشان بینم امروز
هزاران طفل ومرد وزن در آنجا
ببین شعله سوزان بینم امروز
به ساطوروتبر هم قطعه قطعه
بدن هر مسلمان بینم امروز
زدست ارتش خون خوار ظالم
مسلمانان گریزان بینم امروز
همه اهل روهینگاه در میانمار
زقتل خود هراسان بینم امروز
تمام قریه و کاشانۀ شان
در آتش سوخته ویران بینم امروز
زن وطفل وجوانان فراری
به دریا غرق طوفان بینم امروز
زدست بت پرستان تبهکار
جنایتها فراوان بینم امروز
به برما حاکمان مثل هتلر
هزاران بد تر از آن بینم امروز
نه شفقت در دل حکام اسلام
نه رحم از نا مسلمان بینم امروز
الهی جز تو غمخواری ندارند
نه دلسوزی بایشان بینم امروز
خدایا جمله زخمی اند وافگار
به درد شان نه درمان بینم امروز
همه سرگشته وآواره هر سو
به دریا وبیابان بینم امروز
بدست طفلکان شیری شان
نه آب ولقمۀ نان بینم امروز
سران مملکت های مسلمان
بُت بی نطق وبیجان بینم امروز
به امریکا ویوروپ وسرانش
نه اخلاق ونه ایمان بینم امروز
کریما ! دست حاجت بر تو آریم
ترا ذی الجود واحسان بینم امروز
«عزیزی» !از غم شام ومیانمار
مسلمانان پریشان بینم امروز

بیداد مثلث شوم تباهی بر سرزمین خورشید

فضل الرحمن فقیهی - هرات

آغاز

کشور ما خراسان دیروز یا افغانستان امروز، دشوارترین شرایط را در دورهٔ معاصر خود سپری کرده و این سختی‌ها همچنان ادامه دارد. حضور استعمار پیر (انگلیس) در شبه قاره و تجاوز آن بر سرزمین ما، تجاوز روسیه‌ی تبه‌کار در دهه‌های گذشته‌ی نزدیک و تجاوز قدرت‌های کنونی و حضور آنان در کشور ما، زمینه‌ی بدبختی مردم این سرزمین را در طول تاریخ معاصر فراهم آورده است. عقب‌مانی علمی و اجتماعی، تخریب بنیادهای اقتصادی، عدم استقلال سیاسی و اموری ازین قبیل، محصول همین تجاوزات بوده است. برعلاوه در طول این دوران، هزاران انسان بی‌گناه به خاک و خون کشیده شدند و هزاران جنایت تاریخی انجام یافته است.

مقایسه‌ی کلی تاریخ معاصر کشور ما می‌رساند، که اوج فاجعه در دوره‌ی کنونی جریان دارد و ملت مظلوم ما به سخت‌ترین حالت گرفتار است؛ به‌خاطر اهداف نامعلومی روزانه ده‌ها تن از این ملت پا برهنه قربانی می‌گردند و گوشه گوشه‌ی این سرزمین به خاک و خون کشیده می‌شود. با مطالعه‌ی اوضاع کنونی کشور در می‌یابیم، که هرچند حضور نیروهای خارجی از بزرگ‌ترین اسباب تشتت اوضاع این سرزمین و مایه‌ی شقاوت مردم آن است؛ اما استکبار جهانی، وسایلی را در دست دارد تا به واسطه‌ی آن، به اهداف دراز مدت خود نایل آمده و سود فراوانی را برای خود مرتب کند. همین اسباب و وسایل داخلی موجود در میان اقشار ملت ما و به‌ویژه در میان دولت‌مردان این سرزمین، باعث شده تا بدبختی‌های متنوعی شکل بگیرد و کشور و ملت ما، برای سالیانی مورد دست‌برد نیروهای بیگانه قرار گیرد و بدون گناه به خاک و خون کشیده شوند.

به طور کلی، علت همه این بدبختی‌ها و بیداد و ستم، مثلث شومی است، که بر پهنه‌ی سرزمین ما سایه افکنده و از دیر باز تا کنون، باعث این همه شقاوت و تباهی شده است. در این مقاله برآنیم تا اضلاع این مثلث شوم به گونه‌ی کوتاه به معرفی گرفته شود؛ اما تفصیل مطالب را واقعیت‌های تاریخی آیینه‌داری خواهند کرد.

عصبیت قومی یا جاهلیت پیر

عصبیت جاهلی یا قوم‌گرایی از پدیده‌های شوم تاریخ بشریت است، که در گذار زمان وجود داشته و بیداد کرده است. یکی از مواردی که اسلام عزیز در هنگام ظهور خود با آن رو به رو بود و شدیداً با آن مبارزه کرد، همین پدیده‌ی خطرناک بود. قرآن کریم به این واقعیت جامعه‌ی جاهلی اشاره کرده و تأثیر گذاری خود برای اصلاح جامعه در این زمینه را بیان داشته است:

«... وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا...». (آل عمران: ۱۰۳). (...نعمت الله را بر خویشتن یادآورید، آنگاه که دشمن یکدیگر بودید و [الله] میان دلهای شما الفت آورد و به اثر نعمت وی برادر یکدیگر شدید...).

عصبیت قومی در دوره‌ی معاصر کشور ما حضور نامبارک داشته و ضمن زمینه سازی ستم بر اقشار ملت ما، بدبختی‌های زیادی را بر مردم و سرزمین ما تحمیل کرده است. همین عصبیت قومی و جاهلی بوده که برای تحقق قدرت سیاسی و استبداد قشر خاص بر دیگران، حتا در گذشته‌ی نه چندان دور، برخی قسمت‌های این خاک را به دیگران واگذار نمودند. همین عصبیت قومی و قدرت طلبی‌ها بوده که زمینه‌ی سازش و هم پیمانی با شاخه‌های استکبار جهانی را مساعد ساخته است. شماری از همین وابستگان عصبیت‌های قومی، حاضر شدند به خاطر تأمین منافع شخصی و گروهی و به منظور شکست دادن رقیبان سیاسی خود، برادران اهل ایمان شان را رها سازند و با دشمنان اسلام و دشمنان اهل ایمان هم پیمان شوند؛ و بدین ترتیب زمینه ساز نفوذ استکبار جهانی در سرزمین و منطقه شدند. اینان با چنین اعمالی که مستلزم موالات با کفار است، مشروعیت نظام سیاسی کشور را زیر سؤال بردند و در تشدید جنگ‌های بی‌مفهوم سهم بارز دارند.

عصبیت‌های قومی از هرطیف و گروهی، از دیر باز، باعث نابسامانی‌هایی در دوره‌ی جهاد و بعد از آن در دوره‌ی حکومت مجاهدان گردید؛ چنان‌که حتا حاکمیت و دولت نوپا، غیر وابسته و مستقل مجاهدین را از پا آورد و زمینه ساز تعرض و تجاوز نیروهای استکباری در کشور و منطقه گردید. هواداران این طرز تفکر شوم، خویشتن و گروه شان را بر مبنای قوم‌گرایی بر دیگران ترجیح می‌دهند و حتا قومیت‌های دیگر را عار و ننگ می‌پندارند؛ غافل از آنکه چنین طرز فکری از رسوم

جاهلیت نابکار است. پیامبر اسلام -صلی الله علیه وسلم- برای عزیزترین یاران خود که چنین ملاحظه‌ای را در برخورد با کسی دیگر از اصحاب اعمال داشته بود، فرمودند: «...إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ» (بخاری، حدیث: ۳۰). (تو شخصی هستی که در تو [رسوم] جاهلیت وجود دارد).

همین عصبیت‌های قومیU در بسا موارد باعث بروز حادثات ناگواری در جامعه‌ی ما شده است؛ چنان‌که باعث شهادت تعداد زیادی از جوانان و افراد مؤمن سرزمین ما شده است. عاملان چنین حوادث ناگوار، از تعالیم کتاب و سنت به دور مانده‌اند. اینان از سرچشمه‌ی زلال نبوت مهجور گردیدند، که فرموده است: «...وَمَنْ قُتِلَ تَحْتَ رَايَةٍ عِمِّيَّةٍ، يَغْضَبُ لِلْعَصَبَةِ، وَيُقَاتِلُ لِلْعَصَبَةِ، فَلَيْسَ مِنْ أُمَّتِي...». (صحیح مسلم، حدیث: ۱۸۴۸). (هرکه در زیر پرچم کورکورانه‌ی [عصبیت] کشته شود؛ به خاطر قوم‌گرایی به خشم آید و به جنگ بپردازد، از امت من نیست).

امروز هم هستند کسانی‌که با شعار قومیت گرایی به نان و نوایی رسیده‌اند و قدرت و مکنتی به دست آورده اند و از همین منهج و روش نامبارک بر گُرده‌ی مردم سوار اند و شماری هم ناآگاهانه و نابخردانه در تحت چنین بیرق نامطلوبی، حتا به جنگ و برادر کشی می‌پردازند و سرانجام به قتل جاهلی زندگی خود را اختتام می‌بخشند. در شأن همین افراد و گروه‌هاست که پیامبر بزرگوار اسلام فرموده است: «...وَمَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عِمِّيَّةٍ يَغْضَبُ لِعَصَبَةٍ، أَوْ يَدْعُو إِلَى عَصَبَةٍ، أَوْ يَنْصُرُ عَصَبَةً، فَقُتِلَ، فَقِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ...». (مسلم، حدیث: ۱۸۴۸). (و هرکه زیر بیرق کورکورانه جنگ کند، به‌خاطر عصبیت به خشم آید، یا به سوی عصبیت فراخواند، یا از روی عصبیت یاری کند، پس کشته شود، این کشته شدنش مردن جاهلی است...).

مبارزات سیاسی در کشور ما، در موارد متعدد متأثر از همین اندیشه‌ی عصبیت قومی بوده و باعث شده تا معادلات سیاسی را با جعل و تزویر به هم زند و فرد یا گروهی را بدون شایسته‌گی بر شانه‌ی مردم سوار نماید.

بیش‌تر بی‌ثباتی‌های سیاسی کشور ما، محصول همین عصبیت‌هاست که ریشه در جاهلیت قوم‌گرایی دارد. تغییر مواد قانون اساسی و سایر قوانین در جهت تأمین منافع عصبیت قومی خاص، تغییر جهت سمت انتخابات‌ها، در تعیین نمایندگان مجلس، تغییر جهت در تعیین زعامت سیاسی کشور، حتا جعل و تزویر در نحوه‌ی برگزاری انتخابات، همه محصول همین عصبیت منفور و نامطلوبی است که کیان امت اسلامی را ضربه زده و آن را به فرقه‌های عصبیت محور، متشتت ساخته است. ایجاد شوراهای قومی و نهادهایی که بر محور قومیت تشکل یافته‌اند، جزئی از همین عصبیت قومی‌اند که اقوام و ملیت‌های گوناگون را در تقابل یکدیگر قرار داده و زمینه‌ی سوء استفاده‌ی اشخاص و گروه‌های استفاده‌جو را فراهم می‌سازد.

تحجر در برداشت‌های دینی

عامل دیگر تباهی آور در کشور ما و حتا در همه جهان اسلام، تحجر در برداشت‌های دینی است. این بدان معناست، که فرد یا گروهی، یا با برداشت‌های قشری، یا با تحریف اساسات دین و یا با تأویل جاهلانه‌ی نصوص شرعی به انتحال و ابطال احکام شرعی بپردازد و برخلاف امت اسلامی، بدون دلیل قاطع به تکفیر و تفسیق و به قتل و کشتار آحاد و یا جماعات اسلامی اقدام کند. این‌ها با برداشت‌های شخصی خود، منفردانه حکم صادر می‌کنند و منفردانه به اجرای آن می‌پردازند و بدین طریق، نه تنها عاید مطلوبی را برای دین و امت اسلامی به ارمغان ندارند؛ بل باعث بدنامی اسلام و تشتت امت اسلامی می‌گردند و نتیجه‌ی عمل آنان، تنگ شدن محدوده‌ها و زمینه‌ها برای امت و جماعات اسلامی در گوشه و کنار دنیاست. این گروه، از جمله کسانی‌اند که عملکرد شان در حدیث نبوی، به عنوان‌های «تحریف الغالین»، «انتحال المبطلین» و «تأویل الجاهلین» نامیده شده وظیفه‌ی دانشمندان امت است که خرافات و تأویلات فاسد شان را از چهره‌ی دین بزدایند. آنجا که رسول الله -صلی الله علیه وسلم- فرمودند: «يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ مِنْ كُلِّ خَلَفٍ عُدُولُهُ، يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ، وَانْتِحَالَ الْمُبْطِلِينَ، وَتَأْوِيلَ الْجَاهِلِينَ». (شرح مشکل الآثار للطحاوی، حدیث: ۳۸۸٤). (این علم را از هر خلفی همانندش برمی‌دارد؛ طوری که تحریف غلوکننده‌گان، انتحال باطل کاران و تأویل نادانان را از آن دفع و نفی می‌نمایند).

اینان با چنین اعمال خود، می‌پندارند که کارهای نیکو می‌کنند و خدماتی را برای اسلام و جامعه‌ی اسلامی انجام می‌دهند؛ حال آن‌که اعمال آنان جز وبال دنیا و آخرت چیزی را به ارمغان نمی‌آورد و هیچ فایده‌ی برآن مرتب نیست. قرآن کریم در شأن چنین افراد و گروه‌هایی می‌فرماید:

«قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا». (الکهف: ۱۰۳- ۱۰٤). (بگو آیا شما را به خساره‌مندترین اشخاص از نگاه اعمال خبر ندهم؟ آنان که کوشش شان در زندگی دنیا بیهوده گردیده و ایشان می‌پندارند که نیکوکردارانند).

اینان اشخاص و گروه‌های اند، که خواسته‌ها و اندیشه‌های شخصی و تراوش‌های فکری برخاسته از محیط و قبیله‌ی شان را عنوان دین می‌دهند و بر آنند تا بر مردم تحمیل نمایند. از همین رو، اهل دانش و تحقیق توصیه کرده‌اند تا دانش و دین از اسلاف صالح و اخلاف صادق آموزش یابد؛ نه از کسانی‌که همچنین نظرات شاذ و بی اساس را با تفردجویی بر دیگران تحمیل کنند و با تحجر بر آرای شخصی خود پافشاری نمایند. (شرح مشکل الآثار للطحاوی: ج۱۰، ص۱۷).

تحجر در برداشت‌های دینی باعث شده تا مشتی یاوه‌سرای مخالف دین، همه عملکرد چنین افراد و گروه‌هایی را به نام اسلام پیوند دهند و این دین پاک و کامل را در انظار جهانیان و کسانِ بی‌خبر از دستورهای این آیین نجات بخش، دین وحشت و اختناق معرفی کنند و تخم نفرت را در دل بی‌خبران کشت نمایند. تکفیر و تفسیق بدون موجب اهل ایمان، جواز قتل و حلال شمردن کشتار مسلمانان بدون دلیل قاطع، از دست آوردهای منحوس این اشخاص و گروه‌ها در طول تاریخ بوده و هم اکنون در کشور ما نیز، مشاهده می‌شود. اینان یکی از مصادیق این فرموده‌ی پیامبر بزرگوار اسلام‌اند، که فرموده اند: «... وَمَنْ خَرَجَ مِنْ أُمَّتِي عَلَى أُمَّتِي، يَضْرِبُ بَرَّهَا وَفَاجِرَهَا، لَا يَتَحَاشَ مِنْ مُؤْمِنِهَا، وَلَا يَفِي بِذِي عَهْدِهَا، فَلَيْسَ مِنِّي». (صحیح مسلم، حدیث:

۱۸۴۸). (... هرکه از جملهٔامت من بر امت من خروج نماید؛ طوری که نیکوکار و بدکارش را بزند و از مؤمنان امت نیز دوری نجوید، و عهد صاحب عهد را نیز وفا نکند، از جملهٔ [امت] من نیست).

همین تحجر در برداشت‌ها، هنگامی‌که با عصبیت منحوس قومی یکجا می‌شود، داشته‌های عنعنوی یک شخص یا گروه را تقدس می‌بخشد؛ به نحوی که صاحبش آن را جزئی از دین می‌داند و دیگران را مجبور به پذیرش آن می‌شمارد. دیده شده، که گاهی این رسوم و عنعنات قبیله‌وی در نزد تعدادی از افراد و گروه‌ها، جایگاه بالاتر از احکام شریعت الهی را پیدا کرده و به‌خاطر آن امور، حتا جنگ‌ها به راه افتاده و خون‌هایی ریخته شده است. همچنان است که گاهی مستحبی از مستحبات به اساس سلیقه‌ی منطقوی و یا عادت عنعنوی، از واجبات و فرایض دینی مهم‌تر دانسته شده و به‌خاطر آن جنگ‌ها بر پا شده و خون‌ها ریخته شده است.

سکولاریزم دین‌مدارانه یا نفاق معاصر

ضلع دیگر تباهی‌آور در کشور و سرزمین ما از مدت‌ها بدینسو، سکولاریزم یا دین گریزی در حوزه‌ی زندگی و حیات سیاسی است. سکولاریزم در دو گونه‌ی فلسفی و سیاسی خود باعث مفسده‌های عظیمی در این سرزمین شده است.

با وقوع کودتای خونین سال ۱۳۵۷ و تسلط حزب خلق و پرچم، تطبیق سکولاریزم فلسفی نوع شرقی آن، بر پایه‌ی اندیشه‌ی بی‌اساس «دین افیون ملت‌هاست» در کشور ما آغاز یافت. در آن دوران، دست اندرکاران رژیم، نه تنها به دور ساختن دین از حوزه‌ی حیات باور داشتند و این کار را عملی نمودند؛ بل با دین و دین‌داران در حوزه‌ی عبادات نیز، سر ستیز را در پیش گرفتند. آنان دین را مایه‌ی پسمانی می‌شمردند و هزاران فرد بی‌گناه را به جرم دین‌داری زنده به گور کردند؛ که کشف گورهای دست‌جمعی در گوشه و کنار این سرزمین، دلیل این مدعاست.

بعد از این‌که با سقوط رژیم کمونیستی، حکومت مجاهدین و دولت اسلامی بدون وابسته‌گی تأسیس شد، استکبار جهانی و همسایه‌های مغرض نتوانستند این دولت نوپا و امیدبخش را تحمل نمایند؛ لذا در صدد تخریب پایه‌های آن برآمدند و با تحریک و استخدام دو ضلع نخستین، مثلث شوم تباهی (عصبیت جاهلی و تحجر در برداشت‌های دینی) جبهاتی را تأسیس کردند و در ظرف چند سال جنگ، به تخریب حاکمیت اسلامی مجاهدان پرداختند و سرانجام زمینه را برای پدید آمدن نظامی بی‌بند و بار و وابسته و نوکر، مساعد ساختند.

با وجود این همه تخریب‌های استکبار جهانی، حضور نیروها و افراد مؤمن در مجامع تصمیم گیری‌های سیاسی نظام کنونی، باعث شد که وابسته‌گان استکبار و مزدوران تربیت یافته در غرب، نتوانند نظام سیاسی کشور را در بُعد تقنین و از نگاه نام و نشان، سکولاری اعلام نمایند؛ بل بیشتر مواد تقنین آن، با شریعت اسلامی در تطابق قرار دارد. اما در ظرف سال‌های گذشته و هم اکنون، تعداد زیادی از خودفروخته‌گان سکولار مشرب در نهادهای حساس دولت داری جا به جا شده‌اند و برای سکولاریزه کردن نهادهای حکومتی و ترویج اندیشه‌های پوچ سکولاریزم، تپ و تلاش می‌کنند. اینان برآنند تا تفکر سیاست دینی را از ذهن و ضمیر جوانان و تحصیل‌کردگان کشور دور سازند و جامعه را به سوی اندیشه‌های سکولاریستی سوق بدهند. برآنند تا برای قشر جدید و کم مطالعه بقبولانند، که اسلام نظام سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و مدنی کامل و جامعی ندارد، که بتواند پاسخ‌گوی نیازهای بشریت کنونی باشد. اینان مصداق همان فرموده‌ی الله متعال‌اند، که فرموده است: «يرِيدُونَ أَنْ يطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ». (التوبه: ۳۲). (اراده دارند، که نور الله را با سخن‌های شان خاموش سازند، و الله متعال نمی‌پذیرد؛ مگر این‌که نور خود را کامل سازد، اگر چه کافران را ناخوشایند باشد).

تحجر در برداشت‌های گروهی که پیشتر از آنان سخن رفت، سکولارپیشه‌گان را کمک بسزایی کرد و آنان برآن بودند تا بعد از برداشته شدن حاکمیت آن گروه متحجر، نظام سیاسی را به سوی سکولاریزم قطعی سوق دهند. خود نگارنده در هنگام مداخله‌ی نظامی نیروهای امریکایی و تغییر رژیم، از زبان یکی از سردم‌داران سکولاریزم شنیدم، که در یک میز گرد می‌گفت: «اکنون زمان آن فرا رسیده، تا کشور ما با حکومت دینی وداع گوید و مسیر حاکمیت سکولار را بپیماید.» اما سنجش این مشت گمراه و بی‌ایمان، غلط از آب در آمد و متوجه شدند، که امت اسلامی در این سرزمین هنوز بیدار است و نمی‌تواند چنین نظام منحط دور از چشمه‌سار وحی و شریعت الهی را تحمل کند. بنابرین، نتوانستند در ساحه‌ی تقنین و سکولاریزه ساختن نظام، کار مؤثری را انجام دهند و حالا برآنند تا از دو طریق دیگر به نهادینه ساختن سکولاریزم در سرزمین خورشید موفقیت به دست آورند:

یکی از راه سپردن وظایف مهم و کلیدی به افراد سکولار یا سکولار مشربی که خود فروخته‌اند و برای دور ساختن عملی نظام از قوانین نجات بخش اسلام تلاش می‌نمایند. دو دیگر از طریق پخش و نشر اندیشه‌های سکولارستی از طریق رسانه‌های صوتی تصویری و رسانه‌های نوشتاری؛ چون روزنامه‌ها و مجلات وسایت‌ها و صفحات مجازی در انترنت. اینان می‌کوشند تا در حوزه‌های مدنی و اجتماعی، مردم و مراجعه کننده‌گان را عملا از حیطه‌ی فقه اسلامی و تشریع الهی به دور نگه دارند. این‌ها، با استخدام افراد و نهادهای به شکل مرموز و غیر مستقیم، برآنند تا با ایجاد شک و شبهه، به تخریب اندیشه‌های دینی بپردازند و اندیشه‌های سکولاریستی را به جوانان و نوجوانان تزریق نمایند. باز کردن صفحات مجازی به نام‌های مستعار و پخش اندیشه‌های الحادی و ضد اسلامی در آن صفحات، جزء فعالیت‌های مشهود این گروه است.

خطرناک‌ترین فعالیت سکولاریزم در کشور ما و همه جهان اسلام، ترویج سکولاریزم سیاسی، توسط تعدادی از به انحراف رفته‌ی معاصر است، که تحت عنوان متخصص دینی فعالیت می‌نمایند. با تأسف شاهدیم که عده‌ی از تحصیل‌کرده‌گان خودفروخته‌ی فارغ از نهادهای دینی ما، بعد از این‌که به کشورهای استکباری سفر کردند و از آن طریق توانستند به جایگاه و پایگاهی برسند و به نان و نوالی دست یابند، دین را به بهای اندک و حطام دنیوی سودا کردند و هم اکنون از طریق رسانه‌های

گوناگـون بـه شـکل مرمـوز، غیـر مسـتقیم و بـا دروغ گویـی تمـام، در صـدد تخریـب و ناقـص جلـوه‌دادن اسـلام از پاسـخ‌گویی بـه نیازهـای بشریـت معاصرانـد. اینـان ترفندهـای گوناگونـی را دنبـال می‌کننـد.

یکـی از ترفندهـای آنـان ایـن اسـت، کـه بـر بسـیاری از نظریـات اندیشـمندان و اهـل تحقیـق امـت اسـلامی از گذشـته تـا حـال، کـه خـود سـال‌های تمـام ریزه‌خـوار سـفره‌ی شـان بودنـد، خـط بطـلان می‌کشـند و دیـن الهـی را عـاری از نظـام زندگـی معرفـی می‌نماینـد. صاحبـان فکـر نهضت‌هـای اسـلامی را خطـاکار فکـری معرفـی می‌دارنـد و حتـا می‌کوشـند آثـار علمـی گران‌بهـای شـان را مخـدوش سـازند.

ترفنـد دیگـر آنـان طـوری اسـت، کـه در هنـگام بروز مشـکلات در جامعـه‌ی اسـلامی، بـه عـوض رجـوع بـه فقـه پربـار اسـلامی، از مـا می‌خواهنـد، تـا «از آموزه‌هـای عارفـان مسـلمان در تربیـت دینـی بهـره بگیریـم». درسـت اسـت، کـه آموزه‌هـای عارفـان مسـلمان در جایـگاه خـود قابـل اسـتفاده‌اند؛ امـا اینـان از طـرح چنیـن نظـری هـدف دیگـر دارنـد. اینـان می‌خواهنـد بـا طـرح دعـوت بـه آموزه‌هـای عارفـان مسـلمان، جامعـه را از فقـه پربـار اسـلامی و جنبه‌هـای سیاسـی، اقتصـادی و اجتماعـی آن، بی‌بهـره و غافـل بدارنـد؛ زیـرا آموزه‌هـای عرفـاء بیش‌تـر جنبـه‌ی درون‌گرایـی و شـخصی دارنـد و بـه نحـوی از حـوزه‌ی حیـات سیاسـی، اجتماعـی و اقتصـادی بـه دورانـد.

سـکولار مشربـان امـروز، از تشریـع فقـه اسـلامی سـخت در هراس‌انـد؛ چـون فقـه اسـلامی برگرفتـه از کتـاب و سـنت نبـوی اسـت و خطـوط قرمـزی دارد کـه نظریـات سـکولاری ایـن بـد نیتـان معـاصر را نقـش بـر آب می‌گردانـد. از همیـن اسـت کـه بـه عـوض تمسـک کتـاب و سـنت و مراجعـه بـه فقـه اسـلامی، جامعـه را بـه سـوی سـوغات‌های غربـی فـرا می‌خواننـد تـا در برابـر ارزش‌هـای اسـلامی، بی‌تفـاوت و بی‌بـاک بـار بیایـد و تأکیـد می‌کننـد کـه بایـد «ارزش‌هـای مـدارا، تسـاهل و تسـامح، کثرت‌گرایـی و دیگرپذیـری بـه خطـوط قرمـزی تبدیـل شـوند، کـه نـه منابـر، نـه رسـانه‌ها، نـه جریده‌هـا، نـه مـدارس، نـه مکاتـب، و نـه دانشـگاه‌ها حـق تخطـی از آن‌هـا را داشـته باشـند».. آنـان بـا چنیـن طـرح و بـا شـعار دموکراسـی و آزادی بیـان دروغیـن شـان، می‌خواهنـد حتـا در پیـش روی مراکـز فکـری و طـرح اندیشـه‌ی، چـون مـدارس و دانشـگاه‌ها و منابر، سـد ایجـاد نماینـد و همـه را بـه کام بـاداران اسـتکبار خـود فـرو برنـد.

بـه همیـن گونـه اینـان تـلاش دارنـد، جامعـه‌ی اسـلامی را از تفکـر بـه منافـع امـت اسـلامی دور سـازند و بـه سـوی «منافـع ملـی» دعـوت کننـد، تـا امـت اسـلامی بـا شـعار «منافـع ملـی» متشـتت و پراکنـده شـود و بـه سـوی آینـده‌ی تاریـک ره‌سـپار باشـد. ایـن در حالی‌سـت، کـه امـت اسـلامی در نصـوص دینـی و الهـی مـا، همچـون جسـد واحـد دانسـته شـده، کـه تمـام اعضـای آن بایـد درد مشـترک و حـس مشـترک داشـته باشـند.

تعـدادی از ایـن سـکولار مشربـان دین‌دارنمـا، چنـان گسـتاخ‌اند کـه تزنـدق شـان از زیـر پـرده‌ی نفـاق بـر می‌جهـد و نمایـان می‌شـود و بـه خطـوط قرمـز امـت اسـلامی تجـاوز می‌کننـد؛ چنانچـه:

- بـر آیـات قـرآن کریـم بـا عقـل قـاصر خـود تأویـلات فاسـدی روا می‌دارنـد و مدلـول آیـات الهـی را پیـش از تأییـد عقلانیـت سـخیف خـود پذیـرا نیسـتند.

- بـر منابـع مـورد اعتمـاد کافـه‌ی امـت اسـلامی، همچـون صحیـح البخـاری و صحیـح مسـلم خـرده می‌گیرنـد و تحـت عنـوان فریبنـده‌ی «نقـد»، زبـان طعـن می‌گشـایند.

- بـر واجبـات دینـی خـرده می‌گیرنـد و بـا زیـر سـؤال بـردن سـفر بـه سـوی حـج و ادای وجیبـه‌ی قربانـی، ایـن شـعایر بـزرگ را بـه دلیـل وجـود مسـاکین و فقـراء، بیهـوده تلقـی می‌نماینـد.

- برخـلاف آموزه‌هـای عقیدتـی امـام ابوحنیفـه -رحمـه اللـه- کاربـرد قیـاس در احـکام عملـی مذهـب امـام ابوحنیفـه را بـه حـوزه‌ی عقایـد می‌کشـانند و خـبر واحـد را در حـوزه‌ی عقیـده بی‌اعتبـار می‌داننـد، تـا از ایـن طریـق بـه تضلیـل امـت اسـلامی به‌ویـژه نوجوانـان در حـوزه‌ی عقیـده بپردازنـد؛ حـال آنکـه در نـزد امـام ابوحنیفـه -رحمـه اللـه- قیـاس در حـوزه‌ی عقیـده کاربـرد نداشـته و خـبر واحـد صحیـح، مثبـت پـاره‌ی قابـل اعتنایـی از امـور عقیدتـی اسـت.

طـرف‌داران سـکولاریزم سیاسـی، در حقیقـت بـه کامـل بـودن شریعـت الهـی عقیـده ندارنـد؛ امـا بـا منافقـت می‌خواهنـد ایـن طـرز فکـر خـود را پوشـیده نگـه دارنـد و بـه ایـن طریـق، جامعـه‌ی اسـلامی را بـا افـکار دروغیـن خـود مسـموم سـازند و بـه دیـن خـدا تهمت‌هـای نـاروا بربندنـد. اینـان بـا خبـث باطنیـی کـه دارنـد، بـه شـکل مرمـوز و غیـر مسـتقیم، از کـمال شریعـت الهـی انـکار دارنـد و آن را بـرای حیـات بـشر کافـی نمی‌داننـد. اینـان ادعـا می‌کننـد، کـه اسـلام نظـام مدونـی بـرای تنظیـم امـور سیاسـی جوامـع انسـانی نـدارد.

نتیجه‌ی سخن

بـا آنچـه گفتـه آمدیـم، بـه ایـن نتیجـه دسـت می‌یابیـم کـه سـه عنـصر نامطلـوب: «عصبیـت قومـی»، «تحجـر در برداشـت‌های دینـی» و «سـکولاریزم دین‌مدارانـه» باعـث تباهـی کشـور مـا در دوره‌ی معـاصر شـده و شرایـط سـخت و دشـوار سرزمیـن مـا محصـول تقابـل ایـن سـه عنـصر تبـه‌کار بـوده اسـت.

ایـن هرسـه عنـصر، گاهـی یکـی ترویـج دیگـری را یـا کمـک کـرده و یـا باعـث تشـدید و توجیـه آن در جامعـه‌ی اسـلامی مـا و حتـا در کل جهـان اسـلام شـده اسـت. عصبیـت قومـی زمینه‌سـاز بـی بنـد و باری‌هایـی شـده و حتـا عنعنـات پـوچ و بـی اسـاس قبیلـه‌وی را بـه عنـوان دیـن و حکـم شرعـی بـر مـردم تحمیـل نمـوده و بدیـن طریـق زمینـه‌ی تنفـر افـراد جاهـل از دیـن و منابـع دینـی را مهیـا سـاخته اسـت.

تحجـر در برداشـت‌های دینـی، همچنان‌کـه اسـاس دینـی و الهـی نـدارد؛ راه انتقـاد و یـاوه سرایـی دشـمنان اسـلام را همـوار سـاخته و زمینـه سـاز هجـوم اسـتکبار بـر سرزمین‌هـای اسـلامی شـده اسـت.

ترویـج اندیشـه‌های سـکولاری در سرزمین‌هـای اسـلامی و به‌ویـژه کشـور مـا و تشـدید ایـن ترویج‌هـا توسـط حلقـات نزدیـک بـه دولت‌مـردان سرزمیـن مـا، باعـث نابهنجـاری فکـری و تقنینـی در میـان جامعـه شـده، بحـران اعتمـاد را پدیـد آورده و مشروعیـت نظـام را زیـر سـؤال بـرده اسـت. طـرح نظریه‌هـای سکولارسـتی توسـط منحرفـانِ بـه ظاهـر دین‌مـدار، خطـری اسـت، کـه متوجـه امـت اسـلامی در سرزمیـن مـا شـده و مسـیر نامطلوبـی را طـی می‌کنـد، کـه هـم دولت‌مـردان از آن زیان‌منـد خواهنـد شـد، هـم رعایـای مؤمـن و جوانـان ایـن سرزمیـن. لـذا بـر دولت‌مـردان ماسـت کـه جلـو تزنـدق دیـن مآبانـه‌ی ایـن طیـف نفـاق معـاصر را بگیرنـد، تـا جامعـه بـه سـوی تشـتت و تباهـی ره‌سـپار نشـود. همچنـان بـر اهـل علـم و نهادهـای دعـوت و اصـلاح لازم اسـت، تـا بـرای معرفـی برنامه‌هـای شـوم و افـکار پوسـیده‌ی ایـن مسـلمان‌نماها، بـا وحـدت کامـل بکوشـند و طرح‌هـای مزدورانـه‌ی آنـان را نقـش بـرآب سـازند.

همیشه تکراری همیشه کلیشه‌ای!

روز معلم!

عبدالقدیر صالحی

ساعت چهار و بیست و هشت دقیقه سحرگاه روز ۱۳ میزان ۱۳۹۶ منسوب به «روز معلم » است. می خواستم بدین مناسبت تهنیت بگویم و تبریکی بنویسم؛ اما دیدم که گفتن و تجلیل از این روز، مثل همیشه تکراری و مثل همیشه کلیشه‌ای بوده، کلیشیه‌های ملال آور و وعده‌های میان تهی...

هر سال در چنین روزی مسؤولین در سخنرانی های خود می گویند:

اگر معلم نبود، داکتر و انجینیر... از کجا می شد ... همه رییس جمهورها، وزیرها، وکیل‌ها... پرورده دست معلم و از برکت معلم به این مقام ها رسیده اند!

آری! به این که همه پرورده دست آموزگاریم هرگز نمی‌توان شک کرد

اما، شما رییس جمهورها، وزیر و وکیل‌ها، والی و رییس‌ها، سفیر و جنرال‌ها ... به آموزگار و معلمی که خود را مدیون پرورش او می‌دانید چه کردید؟!

آموز گار و معلم شما، طول تاریخ این میهن را از ابتدائی ترین نیازهای زندگی محروم بوده و هر سال هم با این حرف‌های همیشه تکراری و همیشه کلیشه بر زخم هایش نمک پاشیده اید!

شرمنده‌ام که این را می گویم:

معاش معلم پایین تر از معاش یک کارگر عادی و یک راننده تاکسی است!

شکم معلم گرسنه، فرزندان معلم محروم، فکر معلم پریشان.

و من در شگفتم که شما مسؤولین عالی مقام، وقتی آبادی این وطن را شعار می‌دهید، این رویای تان توسط چه کسی متحقق خواهد شد؟!

من یک دانش آموزم و امروز به مناسب روز معلم نه می‌خواهم تبریکی‌های تکراری بدهم و نه هم می‌توانم مانند مسؤولین وعده‌های سر خرمن!

بلکه می‌گویم: آموزگار گرانقدر!

شرمنده ام که نمی توانم کاری در خور مقام و سزاوار شأن تو انجام دهم ؛ اما می خواهم به جای تبریکی های تکراری و همیشه کلیشه به عنوان یک دانش آموز، وعده های مسؤولین را به همین مناسبت یاد آور شوم. امید که به قول خود عمل کنند و یا حد اقل با وعده های تکراری موجبات بیشتر رنج و محنت تو را فراهم نسازند!

حالا اجازه می‌خواهم آموزگار عزیزم که وعده‌های رییس جمهور کشور را به یاد شان اندازم و بگویم:

جناب رییس جمهورغنی! وعده‌های تان نیز مانند همه کسانی که قبل از شما به مناسبت‌های مختلف روز معلم و جشن معارف، سر آموزگاران را شیره مالیدند، تکراری شده و کلیشه... حد اقل یا به وعده‌های خود منحیث رییس دولت عمل کنید یا اینکه به مناسب روز معلم مشاوران خود را زحمت ندهید تا متن سخنرانی تان را این گونه مملو از وعده‌های بدون وفا بنویسند!

یاد تان هست!

شما به تاریخ چهارشنبه ۲۳ میزان ۱۳۹۳ در مراسم گرامی داشت از روز معلم به مسؤولان محلی دستور دادید تا شش ماه آینده به تمام معلمین کشور یک نمره رهایشی توزیع کرده و از این اقدام به دفتر ریاست جمهوری گزارش دهند.اما... به شورای امنیت ملی و دیگر نهادهای امنیتی کشور دستور دادید تا طی چهار ماه آینده تمامی ملکیت‌های غصب شده‌ی وزارت معارف را به این وزارت برگردانند. و تاکید کردید که : «هر غاصبی که در مقابل جایدادهای وزارت معارف قرار بگیرد در این مملکت جای ندارد» اما هنوز شهرک های معلمین در دست مافیای زمین خوار است!

شما در همین مراسم برای کمسیون رسیده گی به مشکلات معلمین هدایت دادید که در تفاهم با بانک‌ها و سکتور خصوصی، زمینه گرفتن قرضه‌های بانکی برای معلمین را نیز مساعد سازد. خدا کند فراموش تان نشده باشد!

همچنان فرمودید: «امتیازات منطقوی برای معلمین نیز در بودجه مالی سال آینده در نظر گرفته و مورد اجرا قرار می‌گیرد. و اضافه کردید که «هزینه امتیازات منطقوی معلمین حدود هشت‌صد میلیون افغانی می‌شود که از دیگر بخش‌ها کاسته و به امتیازات منطقوی معلمین اضافه می‌گردد.» اما هنوز بسیاری از معلمین معاش شان کرایه راه شان می شود، فقط خواستم یاد آور شوم!

شما در اخیر سخنرانی یک وعده مدرن و پیشرفته هم داده گفتید: که قرار است پس از این معاشات تمام معلمین از طریق تلیفون پرداخته شود. و ادامه دادید که : پرداخت معاشات از طریق تلیفون بروکراسی و کاغذ پراکنی را از بین می برد و معاشات نیز به زمان معین آن پرداخته می‌شود.

ولی هیچ یک از این وعده های مقام ریاست جمهوری کشور عملی نشد و همه روی کاغذ ماند...

فقط به عنوان یک دانش آموز مسؤولیت خود دانستم که یاد آور شوم!

امید به یاد تان آمده باشد!

شرمنده ام که نمی توانم کاری در خور مقام و سزاوار شأن تو انجام دهم؛ اما می خواهم به جای تبریکی های تکراری و همیشه کلیشه به عنوان یک دانش آموز، وعده های مسؤولین را به همین مناسبت یاد آور شوم. امید که به قول خود عمل کنند و یا حد اقل با وعده های تکراری موجبات بیشتر رنج و محنت تو را فراهم نسازند!

ټولنيزې رسنۍ

او پر ټولنه يې مثبت او منفي اغېز

فرهاد مندوزی

افغانستان هغه هېواد دی چې هره ورځ پکې يو نه يو د غم، ناورين او جګړې خبر اورو او د هېواد په بېلابېلو سيمو کې هره ورځ په لسګونو کسان يا خپل ژوند له لاسه ورکوي او يا هم ټپي کېږي.

پر دې هېواد چې له شا او خوا څلورو لسيزو را پدېخوا کومه جګړه ټپل شوې او لا هم روانه ده، هېوادوال يې تر ډېره په رواني ناروغيو اخته کړي دي او نور د غم او جګړو خبرونو اوربدل نشي زغملی.

خو له دې سره سره –متأسفانه- تر ډېره بريده زمونږ هېوادوال په ټولنيزو رسنيو کې د يوې کوچنۍ موضوع په اړه دومره مبالغه کوي چې له رښتيا سره ډېر واټن لري، چې دا ډول خبرې خلکو ته تر ډېره د منلو وړ نه وي، د بېلګې په توګه د يو چسپکي ماين د چاودنې خبر په خپرولو سره وايي چې يوې درنې چاودنې کابل ښار ولړزاوه، په داسې حال کې چې د چسپکي ماين دغه چاودنه به هېڅ ډول مرګ ژوبله هم نه‌لري.

څرګنده ده چې دا جمله چې (درنې چاودنې کابل ښار ولړزاوو) له حقيقت نه لرې او د نه منلو خبره ده او يا هم لکه بله پېښه چې څه موده وړاندې په کابل ښار کې يوه خصوصي تفريحي پارک د کامايرو هوايي شرکت يوه له کاره لويدلې الوتکه د رستورانټ جوړولو په موخه را لېږدوله، ترڅو د خلکو لپاره جالبه تمامه شي او خوند تري واخلي، خو له هوايي ډګر نه دغه پارک ته د الوتکې د رالېږدولو پر مهال، که څه هم نيمه شپه وه، عامو فيسبوک کارونکو بيا دې موضوع ته منفي جنبه ورکړه او ګڼو کسانو وليکل چې د کابل ښار پر واټونو د کام ايرو هوايي شرکت الوتکې ببرنۍ ناسته کړې، په داسې حال کې چې له هېڅ چا سره د موضوع په اړه کره معلومات نه وو.

په هر هېواد کې د قانون له مخې رسنۍ حق لري ترڅو د خپلو وګړو د خبرولو لپاره د خبر رسولو په برخه کې کار وکړي، خو تر څنګ يې بايد دې ټکي ته هم پاملرنه وکړي چې په خپلو خپرونو سره د دولت او ملت ترمنځ واټن را کم کړي، دولت ته د ملت غږ ورسوي او ملت بيا د دولت له پرېکړو نه خبر کړي، له نېکه مرغه په ورستۍ يوه نيمه لسيزه کې زمونږ په هېواد کې هم د بيان آزادۍ او د رسنيز فعاليت په برخه کې مثبت ګامونه واخيستل شول او مور يې د پرمختګ شاهد وو، خو له بده مرغه اوس اوس او د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره، د نورو غربيزو او انځوريزو رسنيو تر څنګ ټولنيزې رسنۍ هم تر ډېره د خبر رسولو په برخه کې فعاليت کوي، دا په‌داسې حال کې ده چې د هېواد هر وګړی -که باسواده دی او که بې سواده که خبريال دی او که عادي کس، که وزګار دی او يا د کار خاوند- په ټولو کې هر شخص ټولنيزو رسنيو ته لاسرسی لري او وخت ناوخت هغه خبرونه او ليکنې خپروي چې نه يې سرچينه معلومه وي او نه هم کومې دولتي او يا هم غير دولتي معتبرې مرجع تأييد کړې وي.

په ټولنيزو رسنيو کې د هر ډول خبرونو او ليکنو خپريدل که څه هم خلکو ته ګټور دي، خو تر څنګ يې ګڼ منفي اړخونه هم لري، لکه پرته له کومې سرچينې د خبرونو خپريدل او يا هم د بې بنسټه منفي خبرونو خپرول او ياهم د مخالفينو په ګټه منفي تبليغات.

د ټولنيزو رسنيو کارووڼکي هغه خبرونه تر نورو ډېر خپروي چې هغې کې منفي او يا هم د غم او جګړو خبر وي، دوی ګومان کوي چې د دې ډول خبرونو په خپرولو سره به په ټولنيزو رسنيو کې فعال رول ولوبوي، او په ټوله کې د مثبتو او خوښۍ د خبرونو له خپرولو سره دومره ليوالتيا نه ښايي، لکه څومره چې د منفي خبرونو خپرولو ته لېوالې وي.

بل‌خوا مور په داسې يوه ټولنه کې ژوند کوو چې د خپلو وګړو ټولنيز ژوند ته کوم معيار او ځانګړي اصول نه لري، ترڅو د هغې له مخې خپل ژوند ته دوام ورکړي، د هر چا ژوند، کړه وړه او د ژوند کولو ډول متفاوت دی، نو له همدې کبله زمور ډېری هېوادوال د دې پر ځای چې خپله دنده پرمخ بوځي، درس ووايي او يا د کورنۍ له غړو سره وخت تېر کړي، برعکس خپل ډېری وخت په دې ټولنيزو رسنيو يا شبکو کې ضايع کوي.

خو له دې سره سره له بده مرغه بيا هم نن سبا په ټولنيزو رسنيو کې تر ډېره عام خلک چې د دوی دنده هم نده، د خبريال او سياستوال کارونه مخ ته وړي، چې نه يې املاء سمه وي نه يې د خبرونو سرچينه معلومه وي او نه يې د سياسي موضوعاتو په اړه تحليل او شننه کړه او په منطق برابره وي.

په پای کې که راشو دې ته چې څنګه کولای شو د ټولنيزو رسنيو څخه سمه ګټه پورته کړو، نو پکار ده چې لومړی خپل وخت اداره کړو او په دوهم پړاو کې هغه پاڼې او اشخاص له ځانه سره ملګري کړو چې له هغوی نه ګټور معلومات، خبرونه او نور د ژوند اړين موضوعات ترلاسه کړو او په درېيم پړاو کې له خپلې پاڼې څخه داسې څه خپاره کړو چې سرچينه يې معلومه وي، نورو ته ګټور وي او زمور خپل معلومات وي نه دا چې له نورو نه يې غلا کړو.

هفته نامه
بجز اصلاح اراده دیگری ندارم
مورخ ۸۸
اصلاح ملی
داسلام داصیل فهم منبر

- اصلاح ملی در ویرایش مطالب دست باز دارد.
- مطالب آمده مسترد نمی شود.
- مطالب منتشره بیانگر آرای نویسنده گان است.

شعارما

اصلاح فرد، خانواده و جامعه.
تأمین عدالت اجتماعی و قانونیت درکشور.
ترقی و انکشاف همه جانبهء افغانستان.

مرکز تشخیصیه
لابراتوار طبی سفیر

Safir Medical Laboratories

Safir Medical Laboratory Diagnostic Center

لابراتوار طبی سفیر
یک نام مطمئن در عرصهٔ
اجرا معاینات معیاری لابراتواری

هرنوع معاینات لابراتواری از قبیل بیوشیمی، سیرولوژی، روتین خون، ادرار، مواد غایطه، TFT,Semin Analysis پتالوژی و کلچر با سامان و لوازم مجهز و مدرن لابراتواری توسط دوکتوران و تکنالوجستهای مجرب با معیارات لابراتواری اجرا میگردد.

آدرس:
کابل، منزل دوم سپین زر پلازه، نزدیک سینما بهارستان کارته پروان.
۰۷۹۹۱۵۲۳۲۹-۰۷۷۲۱۲۸۵۸۳
غزنی: منزل دوم اپارتمان دوم فرخی هوتل بازار صرافی شهر غزنی
۰۷۰۰۹۲۸۴۹۸
لغمان: شهر مهتر لام بابا، مقابل ریاست برق مارکیت حاجی طاؤس
۰۷۹۹۸۷۸۴۲۳ - ۰۷۷۸۴۵۵۷۷۸
Email:
safirlab_kbl@yahoo.com

چینه
فابریکه تولیدی لوازم تشناب

اولین فابریکه تولیدی لوازم
تشناب با پنج سال گرنتی

آدرس: پکتیاکوت، نساجی سابقه کابل
Cheena Sanitary Fitting industry
0789090677

واسکت دریشی
HANEEF TAILOR
H.T.S
خیاطی و رخت فروشی حنیف ستایل
رخت فروشی و دوخت لباس با دیزاین کتلاک پذیرفته میشود

+93783000135 - +93795552296
/Haneef-Tailor
haneef.tailor.style@gmail.com
کلوله پشته بین چهار راهی ترافیک و گل سرخ

104.3 FM
رادیو صدای اصلاح
کابل | مزارشریف | کندز | بغلان | جلال اباد

اعلانات شما را می پذیریم

هفته نامه اصلاح ملی
در ۲۸ ولایات کشور به تیراژبلند توزیع می گردد
اصلاح انلاین
پر بیننده ترین صفحه انترنتی افغانی
www.eslahonline.net

رادیو صدای اصلاح 104.3 FM
با ۱۷ ساعت نشرات در شبانه روز
شماره تماس: 0786945943